

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

FAKULTA EKONOMICKÁ

Bakalářská práce

**Kvalitativní výzkum městyse Chodová Planá na základě
biografie rodiny Plevkovy**

**Qualitative research village Chodová Planá based on the
biography of the family Plevka**

Anna ROLKOVÁ

Plzeň 2015

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci na téma „*Kvalitativní výzkum městyse Chodová Planá na základě biografie rodiny Plevkovy*“ vypracovala samostatně pod odborným dohledem vedoucího bakalářské práce, za použití pramenů uvedených v příložené bibliografii.

Plzeň dne.....

.....

podpis autora

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala doc. PaedDr. Jaroslavu Dokoupilovi, Ph.D. za cenné rady, připomínky a doporučení při tvorbě této bakalářské práce.

Dále patří mé poděkování prezidentovi společnosti Chodovar s.r.o. Jiřímu Plevkovi za jeho vstřícnost při poskytnutí rozhovoru o společnosti, dále za spolupráci při tvorbě této práce.

Poděkování patří rovněž obchodnímu a marketingovému řediteli společnosti Chodovar s.r.o. Jiřímu Plevkovi za ochotu a spolupráci při tvorbě této práce.

V Plzni dne 12. března 2015

Anna Rolková

Obsah

ÚVOD	6
1 Cíle práce.....	7
2 Zhodnocení studované literatury a dalších zdrojů informací	8
3 Metodika.....	10
3.1 Metodologie kvalitativního výzkumu.....	12
3.2 Metody sběru kvalitativních dat	13
3.2.1 Kvalitativní dotazování	13
3.2.2 Pozorování.....	14
3.2.3 Dokumenty	15
3.3 Metody analýzy kvalitativních dat	15
3.4 Biografický výzkum	16
4 Geografická charakteristika městyse Chodová Planá	17
4.1 Vybrané charakteristiky městyse Chodová Planá	17
4.2 Historie městyse	19
4.3 Pamětihodnosti	23
4.4 Současnost městyse	27
4.5 Vliv hranice na socioekonomické prostředí	29
4.6 Zhodnocení stavební činnosti v městysi Chodová Planá od r. 1869 do současnosti. 31	
5 Rodinný pivovar Chodovar	36
5.1 Vybrané charakteristiky pivovaru	36
5.2 Biografie Jiřího Plevky st.	37
5.3 Historie pivovaru	39
5.4 Historie pivovaru od roku 1960 na základě hloubkových rozhovorů s Jiřím Plevkou st. a Jiřím Plevkou ml.	42
5.5 Současnost pivovaru	49
5.6 Budoucí vývoj pivovaru	51

6	Zhodnocení vlivu pivovaru na rozvoj městyse Chodová Planá	52
6.1	Plynofikace obce.....	52
6.2	Vodovod a čistírna odpadních vod	53
6.3	Obchvat obce	55
6.4	Cestovní ruch.....	56
6.5	Kulturní dění v obci.....	57
	ZÁVĚR.....	59
	Seznam map:	62
	Seznam obrázků:	62
	Seznam zdrojů:	63
	Seznam periodik:.....	65
	PŘÍLOHY:	66

ÚVOD

Městys Chodová Planá je dnes významným průmyslovým a turistickým centrem v okrese Tachov. Městys je znám především díky pivovaru Chodovar, který se zde nachází již od pradávna. Vazby mezi pivovarem a obcí jsou patrné již v minulosti, kdy pivovar představoval velkou část příjmů městečka. Areál rodinného pivovaru, disponující unikátní restaurací Ve Skále, Pravými pivními lázněmi a v neposlední řadě samotným pivovarem, který dodnes užívá k výrobě piva stále tradiční postupy, je lákadlem pro turisty z celého světa.

Tato práce se zabývá kvalitativním výzkumem rozvoje městyse Chodová Planá a zároveň pojednává o vlivu místních aktérů na rozvoji městyse, a to rodiny Plevkovy. Na základě biografie Jiřího Plevky st., od r. 1962 prezidenta společnosti Chodovar s.r.o., byl zjišťován vliv pivovaru na rozvoj obce.

Městys Chodová Planá jsem si zvolila z toho důvodu, že jsem tam od dětství vyrůstala, a proto ho velmi dobře znám. Spojení městyse a pivovaru jsem si nevybrala náhodou. Ve společnosti Chodovar s.r.o. pracuji od května r. 2007 jako průvodce a díky tomu mám spoustu informací o společnosti, výrobě a dalších aktivitách. Toto považuji za velkou výhodu při tvorbě mé bakalářské práce, jelikož nezanedbatelnou částí výzkumu bylo dlouhodobé pozorování a studium interních materiálů společnosti.

Kvalitativní výzkum, jak říká Hendl¹, je uměním. O tom jsem se přesvědčila na vlastní kůži. Část informací použitých v této práci jsem získala ze tří rozhovorů. Obsahem těchto rozhovorů jsou příběhy ze života mých respondentů. První rozhovor s Jiřím Plevkou st. byl uskutečněn dne 5. května 2014. Dne 3. února 2015 byl tento rozhovor doplněn a přibyl rozhovor s jeho synem Jiřím Plevkou ml. Syn Jiří je obchodním a marketingovým ředitelem společnosti Chodovar s.r.o.

Práce je rozdělena do několika částí. V úvodní části jsem se zabývala teoretickou stránkou kvalitativního výzkumu. Je zde definován kvalitativní výzkum, stanoveny kvalitativní metody výzkumu, metody analýzy dat a popsán biografický výzkum.

V další části jsem se zaměřila na městys samotný, a to od historie až po plány do budoucnosti. Historie městyse od 60. let 20. století je doplněná pasážemi odpovědí na mé otázky, které zazněly při rozhovoru s panem Jiřím Plevkou st.

¹ Jeden z nejvýznamnějších autorů v České republice zabývajících se problematikou kvalitativního výzkumu.

Navazující kapitola pojednává o pivovaru samotném. V této části jsem nejvíce využila rozhovory, které mi poskytli pánové Jiří Plevka st. a Jiří Plevka ml. Na základě informací, které jsem se dozvěděla, bude zmapován vývoj pivovaru.

V posledních dvou kapitolách bude shrnut a zhodnocen celkový rozvoj městyse Chodová Planá a vliv rodiny Plevkovy na jeho rozvoj.

1 Cíle práce

Kvalitativní výzkum je někdy označován jako pružný typ výzkumu. Výzkumné otázky jsou neustále měněny a přizpůsobovány odpovědím respondenta. Z toho vyplývá, že jsou měněny také cíle a hypotézy, které byly stanoveny na začátku výzkumu.

Při výběru tématu byly stanoveny dva základní cíle:

- Zhodnocení vlivu místních aspektů na rozvoj městyse Chodová Planá (vliv hranice na socioekonomické prostředí regionu)
- Analýza významu vlivu pivovaru Chodovar na vývoj městyse Chodová Planá

Jako vedlejší cíle byly určeny:

- Zhodnocení současnosti městyse Chodová Planá
- Význam role místních aktérů (na příkladu rodiny Plevkovy) ve vývoji pivovaru Chodovar a tedy i ve vývoji městyse Chodová Planá

Cílem výzkumu je ověřit hypotézu:

„ Rodina Plevkova se v posledních 50-ti letech významně podílela na rozvoji městyse Chodová Planá.“

2 Zhodnocení studované literatury a dalších zdrojů informací

Za základní studijní literaturu k teoretické části výzkumu byla zvolena publikace *Kvalitativní výzkum* (Hendl 2005). V této publikaci autor představuje hlavní výzkumné plány. Ukazuje, z jakých zdrojů metody kvalitativního výzkumu vycházejí, a popisuje kvalitativní metody sběru dat, jejich vyhodnocování a interpretaci. Přestože je tato publikace především určena odborným pracovníkům v sociálních oborech, pedagogice, psychologii, tělovýchově a studentům těchto oborů, významně napomohla ke zpracování této bakalářské práce. Před uskutečněním rozhovoru byla nastudována taktika kvalitativního dotazování. Dále byly nastudovány techniky vypracování zápisu rozhovoru a formy vypracování výzkumné zprávy.

Dalším významným zdrojem v teoretické přípravě se stala publikace *Metody geografického výzkumu* (Mirvald 1998), ze které byly čerpány myšlenky pro vhodné zvolení metod geografického výzkumu. Náměty a teoretické přístupy při analýze závodu v této práci byly čerpány také z publikace *Cvičení z geografie průmyslu* (Mirvald a Dokoupil 1993).

Geografií závodu se zabývá publikace *Ekonomicko-geografické vztahy v Západočeských keramických závodech* (Mištera 1965), ve které autor pokládá geografii závodu za novou vědní disciplínu. V publikaci jsou rozebírány geografické poměry a ekonomicko-geografické vztahy. Autor také řeší lokalizační poměry, které jsou ve vztahu k surovinové základně, a zabývá se optimálním využitím výrobních podmínek a vlastních zdrojů na základě tradice a odběratelsko-dodavatelských vztahů.

Charakteristika regionu, ve kterém se závod nachází, je popsána v publikaci *Geografie západočeské oblasti* (Mištera 1996).

Velice významný autor, zabývající se zkoumanou oblastí, je v současnosti Zdeněk Procházka. V historicko-turistickém průvodci *Plánsko a Tachovsko* (Procházka 2002) se zabývá historií městyse a jeho pamětihodnostmi. V publikaci se dále věnuje historii a současnosti pivovaru.

Jako velice přínosná se ukázala publikace *Český les* (Kolektiv autorů 2005). Tato kniha se snaží ze všech úhlů pohledu popsat zapomenutý kraj Českého lesa. Na této knize se podílela stovka odborníků, kteří se v publikaci věnují přírodě, historii a životu lidí v sledované oblasti. Pro zhodnocení historických aspektů městyse bylo nutné nastudovat vývoj počtu obyvatel a také jeho rozmístění. S touto problematikou je úzce spojen vývoj sídel a sídelního systému.

Těmito tématy se v publikaci zabývá A. Matušková. Jedním z dalších autorů je již zmiňovaný Z. Procházka, který se mimo jiné zabývá technickými památkami v oblasti. Dalším autorem je K. Kuča, zabývající se kulturními památkami v městyši. Samostatná kapitola pivovarů od autora M. Roháče se věnuje historii pivovarnictví v oblasti. V této kapitole je popsán pivovar v Chodové Plané. Je třeba podotknout, že ne všechny informace jsou shodné s informačními materiály vydané pivovarem. Průmyslem ve zkoumané oblasti se zabývá J. Dokoupil. Autor zmiňuje cihelnu v Chodové Plané a neopomněl ani pivovar.

Publikace *Plánsko na starých pohlednicích* (Baxa, Novotná, Prášil 2008) představuje Chodovou Planou na starých pohlednicích. Na pohlednicích je dobře vidět, jak vypadal městys od r. 1898 do r. 1949.

V období existence národního výboru byl vydáván *Zpravodaj Chodové Plané*. Zpravodaj byl občasníkem obce vydávaný nepravidelně a pouze v několika letech, jednalo se o roky 1973, 1987 a 1988. Každé vydání je doplněno nějakou zajímavostí z obce. Na vydání se vždy podílel kolektiv autorů, jednalo se o zaměstnance národního výboru, ale také místní dobrovolníky. Velmi činnou autorkou byla Mgr. J. Blažková, v té době ředitelka základní školy v Chodové Plané.

Od r. 1994 do současnosti vychází občasník městyse Chodová Planá *Regent*. Toto periodikum, vycházející nepravidelně, je primárně určeno pro místní obyvatele. Prostřednictvím občasníku jsou místní občané informováni o aktivitách v obci, o plánovaných akcích, o činnostech místních spolků a organizací, o budoucích investičních akcích a v neposlední řadě také o rozhodnutí a výsledcích ze zasedání zastupitelstva. Odpovědnost za vydání občasníku nese úřadující zastupitelstvo.

Problematice vlivu hranice na socioekonomické prostředí se věnuje publikace *Vliv hranice na přírodní a socioekonomické prostředí česko-bavorského pohraničí* (Dokoupil a Kopp 2011), která umožňuje lépe pochopit vývoj česko-bavorského pohraničí v období 1990-2008.

Z elektronických zdrojů byly nejvíce využity informace z oficiálních webových stránek městyse Chodová Planá a z webových stránek společnosti Chodovar s.r.o.

Velmi důležitým zdrojem informací byly řízené rozhovory s vedoucími představiteli společnosti Chodovar s.r.o. panem Jiřím Plevkou st. a panem Jiřím Plevkou ml. Na základě takto získaných informací byla zpracována řada kapitol.

3 Metodika

Postup při tvorbě této práce lze rozdělit do několika fází, které byly nezbytné pro kvalitní a objektivní zpracování vybraného tématu.

Nejdříve byla stanovena základní koncepce práce, určeny základní cíle, osnova a stanovena odborná literatura, ze které bylo v práci čerpáno.

Před vlastním zpracováním praktické části práce bylo třeba nastudovat literaturu související s problematikou této práce.

Následovala fáze sběru dat. Byl využit kabinetní výzkum, kdy z literatury a publikací byla získána data vztahující se ke zvolenému tématu. Před zahájením terénního výzkumu byla nastudována metodika kvalitativního výzkumu a metodika rozhovoru. Jako velice přínosný zdroj informací pro tuto část výzkumu byla publikace *Úvod do kvalitativního výzkumu* od J. Hendla. Dále byly nastudovány webové stránky městyse a společnosti.

Následoval terénní výzkum. Dne 5. května 2014 byl pořízen rozhovor s prezidentem společnosti Chodovar Jiřím Plevkou st.. Bylo velice důležité dodržet správnou metodiku rozhovoru. Nejdříve se dotazovanému prezentuje téma a jeho význam, snažíme se získat důvěru a povzbudit respondenta k volnému vyprávění. Otázka by měla být tak široká, ale zároveň tak specifická, abychom se dozvěděli co nejvíce k danému tématu. V tomto spočívá celé umění rozhovoru. Dne 3. února 2015 byl pořízen doplňující rozhovor s panem Jiřím Plevkou st. a zároveň byl získán rozhovor s jeho synem Jiřím Plevkou ml., obchodním a marketingovým ředitelem společnosti Chodovar.

Další fází výzkumu bylo utřídění získaných dat. Z každého rozhovoru byl pořízen se souhlasem audio záznam, ze kterého byl sepsán zápis rozhovoru. Zápis je doslovná transkripce mluveného projevu, která byla upravena do spisovné češtiny, a je zpracován tak, aby byla zachována identita respondenta. V práci jsou kurzívou označeny přímé citace odpovědí respondentů s cílem zachytit smysluplně komplexitu zkoumaných jevů. Míra smysluplnosti je určena účelem studie a výzkumnou otázkou, která zaměřuje cíle zpracování dat.

Následovala logická analýza získaných dat na základě využití odborných geografických metod. Po analýze a rozboru dat následovalo shrnutí a zhodnocení analyzovaných částí.

Výše uvedené metody jsou v této práci považovány za základní. Kromě těchto základních metod byly využity také vedlejší metody. Mezi užití vedlejší metody patří:

- interpretace kartografických děl – porovnání změn městyse na základě starších a nových map (II.vojenské mapování a ortofoto 2014)
- narativní rekonstrukce – na základě analýzy kvalitativních dat se pokoušíme rekonstruovat určitý jev (biografie respondenta pana Jiřího Plevky st.)
- metoda geografického srovnání známých skutečností a zjištěných poznatků, zde je možné odhalit významnost podstatných jevů a objektů
- metoda historicko-geografická – vychází se z předpokladu, že minulost ovlivnila současnost a současnost ovlivňuje budoucí vývoj

3.1 Metodologie kvalitativního výzkumu

Dnes rozeznáváme dvě základní formy výzkumu. Jedná se o kvalitativní a kvantitativní výzkum. Kombinací kvantitativních a kvalitativních metod výzkumu vzniká smíšený výzkum. Někteří metodologové vnímají kvalitativní výzkum pouze jako doplněk tradičních metod kvantitativního výzkumu. Jiní uznávají kvalitativní výzkum jako jednu ze základních forem výzkumu. Tak jako tak, kvalitativní výzkum postupem času získal rovnocenné postavení mezi ostatními formami výzkumu (Hendl 2005).

Neexistuje žádné vymezení ani metody, jak správně provádět kvalitativní výzkum. Problém vymezení spočívá v mnoha rozdílných přístupech výzkumu. Někteří za kvalitativní výzkum považují výzkum, jehož výsledků se nedosahuje zkoumáním statistických metod nebo jiných způsobů kvantifikace. Mnozí s tímto vymezením nesouhlasí (Hendl 2005).

„Kvalitativní výzkum je proces hledání porozumění, založený na různých metodologických tradicích zkoumání daného sociálního nebo lidského problému.“ (Creswell 1998, s. 12)

Na začátku výzkumu se vždy určí výzkumné otázky. Kvalitativní výzkum je někdy označován za pružný typ výzkumu, protože v průběhu výzkumu se výzkumné otázky mění či doplňují. V průběhu sběru a analýzy dat také vznikají nové hypotézy i rozhodnutí, jakým směrem se výzkum bude ubírat (Hendl 2005).

Kvalitativní výzkum je vždy prováděn v delším časovém intervalu a v intenzivním kontaktu s terénem či se situací jedince. Nejčastěji probíhá v přirozených podmínkách sociálního prostředí. Během samotného výzkumu se používají málo standardizované metody získávání dat, jedná se především o různé formy rozhovorů a kvalitativních pozorování. Výzkumník induktivně analyzuje a interpretuje data, snaží se pochopit aktuální dění a vytváří popis toho, co pozoroval a zaznamenal. Snaží se nevynechat nic, co by mohlo zkoumaný problém objasnit (Hendl 2005).

Největším problémem kvalitativního výzkumu je dle mnoha kritiků subjektivnost a malá transparentnost. Výsledky jsou snadněji ovlivněny výzkumníkem a jeho pohledem na určitou situaci. Je velmi obtížné testovat hypotézy a predikovat výsledky. Výsledky výzkumu nemusí být zobecnitelné na populaci a do jiného prostředí (Hendl 2005).

Naopak velkou výhodou kvalitativního výzkumu je získání hloubkového popisu případu. Nezůstáváme pouze na povrchu, provádí se podrobná komparace případů, sleduje se jejich vývoj a zkoumají se příslušné procesy s ohledem na prostředí (Hendl 2005).

3.2 Metody sběru kvalitativních dat

Mezi základní metody kvalitativního sběru dat patří pozorování, různé formy rozhovorů a analýza textových dokumentů.

3.2.1 Kvalitativní dotazování

Dotazování obecně zahrnuje různé typy rozhovorů, dotazníků, škál a testů. Metody se mohou používat samostatně nebo v kombinaci s jinými metodami. Velký rozdíl je mezi dotazníkem s uzavřenými otázkami a otevřeným rozhovorem (Hendl 2005).

V kvalitativním dotazování se nikdy nepředkládají dotazovaným předem určené formulace odpovědí. Kvalitativní dotazování je uměním a vědou zároveň. Výzkumník se přizpůsobuje respondentovi, sběr dat má vytvořit vztah, kdy se teoretický rámec výzkumníka překrývá s možnostmi respondenta. V tomto typu dotazování existuje určitá volnost, která dává možnost respondentovi vyjádřit své názory, myšlenky, popř. může také poukázat na vztahy a souvislosti, které nejsou zprvu zjevné (Hendl 2005).

Mezi nejdůležitější techniky dotazování patří různé formy rozhovorů: Nelze jednoznačně stanovit, jaký druh rozhovoru byl v terénním výzkumu použit. Jednalo se o kombinaci několika typů rozhovorů. Rozhovor byl spíše narativního typu, protože respondent byl pouze povzbuzován otázkami k volnému vyprávění. Jelikož se v odpovědích jednalo převážně o vyprávění z velké části života jedince, můžeme říci, že byl rozhovor spíše fenomenologický. Svým způsobem se také jednalo o neformální rozhovor, jelikož se respondent s tazatelem znají.

Neformální rozhovor se spoléhá na spontánní generování otázek. Informátor si ani nemusí uvědomit, že o samotný rozhovor jde. Výhoda spočívá v tom, že zohledňuje individuální rozdíly a změny situace. Nevýhodou neformálního rozhovoru je to, že získání informací je časově náročné (Hendl 2005).

Narativní rozhovor je forma rozhovoru, kdy respondent nedostává standardizované otázky, pouze je otázkami povzbuzován k volnému vyprávění. Tento typ se používá nejčastěji v biografickém výzkumu. Vychází se z předpokladu, že existuje subjektivní vztah k určitým událostem, které se vyvíjejí ve volném vyprávění a naopak neprojevují se při cíleném dotazování. Můžeme se zajímat o celý život respondenta, nebo pouze o jeho úseky.

Vlastní rozhovor se skládá ze čtyř částí: stimulace, vyprávění, kladení otázek pro vyjasnění nejasností a zobecňující otázky. Modifikaci narativního interview představuje epizodický rozhovor. Jedná se o spojení narativního rozhovoru a rozhovoru s návodem (Hendl 2005).

Fenomenologický rozhovor je další varianta rozhovoru zaměřená na historii života dotazovaného, tak aby dotazovaný dával významy svému jednání v konkrétních sociálních situacích. Celkový rozhovor má tři části, které na sebe navazují a také mají funkci kontrolní. V prvním rozhovoru se zaměřujeme na historii života jedince, ve druhém na zkušenosti v klíčových událostech a ve třetím se snažíme, aby jedinec reflektoval své zkušenosti a osvětlil jeho citový a rozumový vztah mezi životem, prací nebo rodinou (Hendl 2005).

Je velice důležité zvolit správnou formu rozhovoru a také při kladení otázek dodržet základní taktiky a zásady. Nejprve je nutné zvážit formu a pořadí otázek, dále také délku celého rozhovoru. Začátek a konec se považuje v rozhovoru za nejdůležitější. Na začátku dotazování je důležité tzv. prolomit ledy, respondent by měl znát účel rozhovoru a k čemu bude použit. V tomto případě není na škodu, když se výzkumník s respondentem znají. Respondent je poté otevřenější a většinou nemá žádný problém se zvukovým záznamem. Na závěr rozhovoru je vhodné domluvit dodatečný kontakt pro případ doplnění rozhovoru a objasnění nejasností (Hendl 2005).

3.2.2 Pozorování

Jednání a chování lidí jsou cílem téměř každého zkoumání. Rozhovory představují myšlenky jedince, oproti tomu pozorování představuje snahu zjistit, co se skutečně děje. Pozorování je užíváno v běžném životě. Nejde pouze o vizuální pozorování, často jsou velmi důležité i čichové, sluchové a pocitové vjemy. Pozorování také pomáhá doplnit výzkum o popis prostředí (Hendl 2005).

Výzkumné pozorování lze klasifikovat podle následujících dimenzí:

Skryté – otevřené pozorování

Zúčastněné (participantní) – nezúčastněné (neparticipantní) pozorování

Strukturované – nestrukturované pozorování

Pozorování v umělé – v přirozené situaci

Pozorování sebe samého – někoho jiného

Na základě účasti na dění rozeznáváme role pozorovatele: úplný účastník, účastník jako pozorovatel, pozorovatel jako účastník, úplný pozorovatel (Hendl 2005).

3.2.3 Dokumenty

Dokumenty mohou tvořit jediný datový podklad studie, nebo doplňují data získaná rozhovorem a pozorováním. Za dokumenty se považují taková data, která vznikla v minulosti a byla pořízena někým jiným než výzkumníkem. Mezi dokumenty používané ke kvalitativnímu výzkumu zařazujeme osobní dokumenty, úřední dokumenty, archivní data, výstupy masových médií, virtuální data a předmětná data. Ve vztahu k události, kterou dokumenty popisují, můžeme rozlišovat mezi současnými dokumenty, které vznikly v době uvažované události, retrospektivní dokument, primární dokumenty, vytvořené přímými svědky události, a sekundárními dokumenty, které vznikly na základě dokumentů primárních (Hendl 2005).

3.3 Metody analýzy kvalitativních dat

Pro kvalitativní výzkum bylo vymezeno několik základních přístupů:

Případová studie se zaměřuje na popis a rozbor jedince či několika mála případů.

Etnografický přístup popisuje společné postoje, hodnoty, normy či jazyk určité skupiny lidí.

Zakotvená teorie spočívá v návrhu teorie pomocí dat, které jsou shromažďovány pomocí různých metod.

Fenomenologický výzkum klade důraz na porozumění, jak jedinci vnímají určitou zkušenost (Hendl 2005).

3.4 Biografický výzkum

Zvláštní formou případové studie je biografický výzkum, který se týká jedné osoby nebo malého počtu jedinců. Biografie je rekonstrukce a interpretace faktických událostí v průběhu života jedince někým jiným. Biografický výzkum je zaměřen na zapojení jedince v sociálním kontextu a na zkušenostech jedince v různých rolích v průběhu života. (Hendl 2005)

Výsledek je závislý na spolupráci mezi zkoumaným jedincem a výzkumníkem. Pro sběr dat je vhodné využít různých forem rozhovorů, nejčastěji se používá narativní rozhovor, kdy respondent je povzbuzován otázkami k volnému vyprávění. Další biografický materiál se sestává z deníků, dopisů, soudních dokumentů atd. (Hendl 2005)

Denzin (1989b) rozlišuje úplnou, epizodickou a komentovanou biografii. Zachytit celou zkušenost jedince se snaží úplná biografie. Biografie, zaměřená pouze na určitou epizodu života jedince, se nazývá epizodická. Úplná či epizodická může být komentovaná biografie, která obsahuje rozsáhlé komentáře, vysvětlivky a doplňující informace. (Hendl 2005)

V této práci se zabývám určitou fází života respondenta. Jedná se o část života, kdy pan Jiří Plevka působí v pivovaru na místě ředitele. Jedná se o období od r. 1962 do současnosti.

4 Geografická charakteristika městyse Chodová Planá

4.1 Vybrané charakteristiky městyse Chodová Planá

Městys Chodová Planá se nachází v okrese Tachov, v příhraniční oblasti Českého lesa, a spadá do Plzeňského kraje. Hraniční přechod Broumov-Mähring je vzdálen 9 km. Nalézá se přibližně 8 km jižně od lázeňského a turistického centra Mariánské Lázně (viz mapa 1). Souřadnice Chodové Plané jsou 49°53'39'' severní šířky a 12°43'51'' východní délky. Katastrální výměra městyse činí 5 525 ha, skládá se z 8 katastrálních území – Chodová Planá, Dolní Kramolín, Hostičkov, Pístov, Holubín, Výškov, Výškovice, Michalovy Hory, Boněnov a Domaslavičky (Městys Chodová Planá; online).

Poloha městyse je významná. Do obce míří řady turistů z lázeňského trojúhelníku a z nedalekého Německa. Právě pro svou polohu a společný historický vývoj s německou stranou je městys nejvíce navštěvován německými turisty.

V současné době má městys 1850 obyvatel. Chodová Planá je hospodářsky významná obec v okrese Tachov. Hospodářsky i turisticky významnější než sousední město Planá, které má 5 465 obyvatel (ČSÚ 2013; online).

Chodová Planá leží v mírně zvlněné krajině Tachovské brázdy, západně od úpatí Slavkovského lesa a Bezdrůžické vrchoviny. Část správního území Chodové Plané patří do chráněné krajinné oblasti Slavkovský les. Na tomto území vyvěrají minerální prameny Il -Sano a Čiperka. Dominantou okolí je Lazurový vrch s pozůstatky osídlení a hornické činnosti. Nejvyšší místo nalezneme ve Výškovicích U Suchého smrku v 733 m n.m., naopak nejnižší bod se nachází v údolí Kosího potoka v 490 m n.m (Městys Chodová Planá; online).

Městys má dobrou dopravní polohu, leží na důležité spojnici Plzeňska a Chebska. Centrem prochází hlavní silnice, která je součástí hlavního tahu Plzeň – Cheb. Chodovou Planou protíná železniční trať, která je součástí koridoru Praha – Cheb. Dále zde prochází červená turistická trasa a z Plané do Chodové Plané vede cyklostezka (Městys Chodová Planá; online).

Městys je sídlem několika podniků. Mimo pivovaru Chodovar nalezneme v městysi také akciovou společnost Chodovka, která pečuje o vzhled a fungování obce. Dále zde sídlí společnosti Mitras, a.s. a Schmelzer, s.r.o. zaměřené na obrábění kovů. Neměli bychom opomenout i menší podnikatele, jako jsou autoopravny, kadeřnictví, restaurační a ubytovací zařízení (Městys Chodová Planá; online).

Mezi základní občanskou vybavenost v obci patří základní škola nižšího stupně a mateřská škola, praktický lékař, lékárna, obchodní dům, sportovní areál, kulturní dům sloužící též jako tělocvična, knihovna a pošta. Samozřejmostí je plynofikace celé obce, kanalizace a veřejný vodovod (Městys Chodová Planá; online).

Mapa 1: Lokalizace městyse

Zdroj: Vlastní zpracování dat Arc ČR 500

Měřítko: 1:150 000

4.2 Historie městyse

Ačkoliv Chodová Planá na konci 13. století bezpečně existovala, první písemné známky pochází z let 1316–1319, kdy její část vlastnili rytíři Ctibor a Oldřich a zbývající část patřila k Tachovsku. Můžeme předpokládat, že obec patřila do okruhu tachovských chodských vsí, avšak nikde není písemně doloženo, že byla sídlem tzv. plánských Chodů (Procházka 2002).²

Po polovině 14. století bylo zdejší panství rozděleno na několik dílů, z jejichž majitelů jsou známi Fojcperkové a Švambergové. První zpráva pochází z r. 1413, kdy panství držel Hynek z Fojcperka (Procházka 2002).

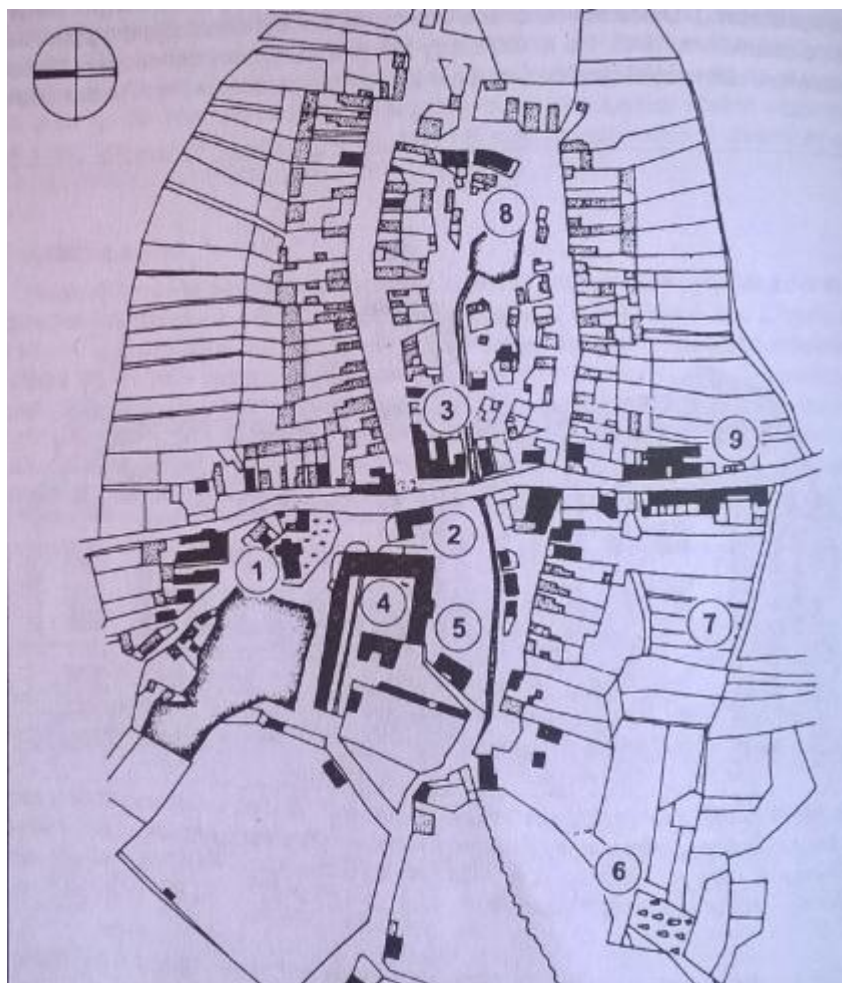
Jako jednotné panství se Chodová Planá uvádí opět v r. 1420. Tehdejší majitel Zbyněk z Kočova zemřel před r. 1444, ale jeho potomci vlastnili Chodovou Planou až do r. 1535. Za Kočovských je Chodová Planá poprvé nazývána městečkem. Po smrti Jana z Kočova, posledního majitele z rodu Kočovských byl statek prodán v r. 1535 bohatému velmoži Hanuši Pluhovi z Rabštejna, ten jej připojil ke svému tachovskému panství, které měl v zástavě. Po Hanušově smrti se panství ujal jeho synovec Kašpar, za něhož získalo městečko právo týdenního trhu. Kašpar se aktivně účastnil protihabsburských povstání, a proto mu byl veškerý majetek zkonfiskován (Procházka 2002).

V r. 1558 byla Chodová Planá prodána královskou komorou Mikuláši Miřkovskému ze Stropčic. Ten ji přenechal Mikuláši Schirndingerovi ze Schirndingu, který si toto vlastnictví dal v r. 1560 zapsat do zemských desek. Posledním majitel z českoněmecké rodiny Schirndingerů byl Jošt Adam, patrně Mikulášův vnuk, který chodovoplánské panství rozšířil příkoupěním vsi Chodský Újezd a dalšími nemovitostmi. Jošt Adam se zúčastnil stavovského povstání a odešel do emigrace. Chodová Planá mu byla zkonfiskována a v r. 1621 ji královská komora zastavila císařskému plukovníkovi a bavorskému tajnému radovi Teodoru z Haimhausenu (Procházka 2002).

² Chodové střežili hranice, za což mohli volně využívat lesy, pastviny, lovit zvěř, rybařit a vybírat lesní med. Jinou práci nevykonávali a byli osvobozeni od obilného cla. Chodové tvořili tři celky. Na Domažlicku žili Chodové domažličtí, na ně severně navazovali Chodové přimdečtí, tachovští a plánští. Někteří autoři se domnívají, že Chodové plánští měli své sídlo v Chodové Plané, kde ve 14. století stával Chodský hrádek. Zdeněk Procházka, znalec oblasti Českého lesa, tento názor odmítá, protože neexistují žádné písemné zmínky (Český les 2005, str. 359).

Roku 1623 byl sice statek prodán Jindřichu Šlikovi, avšak ještě téhož roku získal Chodovou Planou do dědičného vlastnictví přece jen Teodor z Haimhausenu. Za jeho držení zahrnovalo chodovoplánské panství vedle městečka, dvora a tvrze také vesnice Trstěnice, Svatý Kříž, Zadní Chodov, Kyjov, Broumov, Horní Ves, část Drmoulu a dva dvory Horní Jadruž. Po jeho smrti připadlo panství jeho druhému synovi Janu Vilémovi. Stav panství za jeho správy přibližuje kopie obrazové mapy panství, datované do r. 1686 (viz obr. 1) (Procházka 2002).

Obrázek 1: Obrazová mapa Chodové Plané v r. 1837

- 1) farní kostel
- 2) starý zámek
- 3) úřednický dům
- 4) panský dvůr
- 5) starý pivovar
- 6) starý židovský hřbitov
- 7) místo budoucího nového zámku
- 8) bývalé náměstí
- 9) židovské ghetto

Zdroj: Plánsko a Tachovsko, historický průvodce (Procházka 2002)

Jan Vilém z Haimhausenu zemřel v r. 1683 a byl pochován v kryptě chodovoplánského kostela. Ve své závěti odkázal panství synovi svého bratra Františku Ferdinandovi z Haimhausenu, který byl dvorním radou na bavorském dvoře a zástupcem pražské zemské vlády. Za svého zástupce označil synovce Zikmunda, který po jeho smrti získal mimo dalších statků i Chodovou Planou (Procházka 2002).

Zikmund Haimhausen byl pro chodovoplánské panství nejdůležitější osobností tohoto rodu. Za jeho vlády zaznamenala Chodová Planá rozkvět. Zikmund byl studovaný, zcestovalý a měl velké znalosti v oblasti hornictví a hospodářství. Na počátku jeho vlády v r. 1733 zasáhla městečko velká katastrofa v podobě rozsáhlého požáru. Požár zničil velkou část městečka, celkem 47 usedlostí, zámek, kostel, dvůr, faru, školu a pivovar. Tato událost podnítila majitele panství k rozsáhlé stavební činnosti. Byl vybudován nový zámek, barokní přestavba provizorně opraveného kostela a kamenná synagoga. V Chodové Plané stála škola a v jedné části byl také špitál. Vrchnost podnikala v pivovarnictví, rybářství a v lesním hospodářství. (Výstav pivovaru byl v té době 896 sudů.) Po smrti Zikmunda zdědila panství Johana, provdaná von Fugger-Zinnerberg. Ta odkázala panství svému vnukovi Kajetánovi von Berchem s povinností, aby ke svému jménu připojil jméno jejího vymřelého rodu (Procházka 2002).

Hrabě Kajetán Berchem-Haimhausen převzal chodovoplánské panství v r. 1818 a jeho rod ho držel až do druhé světové války. Založil nový hospodářský dvůr, začal s výstavbou moderních silnic do Plané a Mariánských Lázní, byl vystavěn vodovod a nová radnice. V této době zde bylo 152 domů, žilo zde 931 obyvatel. Součástí městečka byla také židovská čtvrť, ve které žilo 55 rodin. Dále je uváděno, že v městečku byly 2 pivnice, 2 ubytovací domy, 2 cihelny, fara, škola a zámek se správcovským domem, dvorem, pivovarem, vinopalnou, ovčínem. V roce 1872 byla vystavěna železniční trať Plzeň-Cheb, která napomohla podnikání v obci (Procházka 2002).

Do Chodové Plané přitáhlo v r. 1866 pruské vojsko, které vyhrálo nad Rakouskem. Vojsko nebylo zrovna přátelské k místním, ale oceňovalo chodovoplánské pivo, které se díky jejich spotřebě ani nestačilo vařit (Blažková 1988).

Za vlády Johanna Ernesta Berchem-Haimhausen byly prováděny rozsáhlé úpravy zámeckého parku. Jeho sen vystavět v zámeckém parku velkolepý nový zámek splnil až jeho nástupce, bratranec Maxmilián Zikmund hrabě Berchem-Haimhausen, známý též jako Max diplomat. Nový zámek byl vystavěn v letech 1902-1904. Maxmiliánovi ležel na srdci i rozkvět městečka a život jeho obyvatel. Jeho zájmu se těšil i pivovar, který značně rozšířil a nechal při něm vystavět novou sladovnu. Právě on mu dal současnou historizující podobu. Jeho nástupce byl syn Walter, kterému byl statek v r. 1945 zabaven (Procházka 2002).

Po 2. světové válce nastal rychlý zánik všeho, co lidé po staletí tvořili. V důsledku vysídlení německého obyvatelstva a nového osidlování vylidněného pohraničí nastaly velké přesuny obyvatelstva. Obchodní i sousedské vztahy byly přetřhány (Český les 2005).

Do 2. světové války zde vyrostla enkláva rodinné zástavby jižně od náměstí a severně od kostela. Při nové trase hlavní silnice (původně vedla kolem kostelního rybníka) byla vybudována velká škola (viz přílohy obr. 12).

V období socialismu byla Chodová Planá jedno z mála rostoucích sídel na Tachovsku. Pivovar a cihelna v tomto období prosperovaly, rozvíjela se neuranová činnost a zástavba městečka byla značně modernizována. Vznikly nové rodinné domy, sídliště Lučina, sportovní areál a byl přestavěn starý zámek na kulturní středisko (Procházka 2002).

4.3 Pamětihodnosti

Obec Chodová Planá má velice bohatou historii. Do současné doby se dochovalo několik zajímavých pamětihodností. Lokalizace těch míst je vyznačena v plánu městyse (viz obr. 2).

Obrázek 2: Plán městyse Chodová Planá

Zdroj: Český les, 2005

Kostel sv. Jana Křtitele (viz obr. 2, č. 1)

Původní gotická stavba kostela v r. 1733 vyhořela a na jejích základech byla v letech 1750-1753 postavena nová barokní stavba. Kostel byl postaven na náklady Zikmunda z Haimhausenu. V 19. století byl dvakrát opravován. Před kostelem byl v r. 1705 vztyčen morový sloup se sochou Panny Marie Bolestné, který je považován za nejstarší morový sloup v oblasti Českého lesa (Český les 2005).

Starý zámek (viz obr. 2, č. 2)

Chodová Planá patřila mezi chodské vsi spadající pod správu Tachovského hradu. Starý zámek, údajně nejstarší feudální sídlo, stával pravděpodobně v blízkosti kostela v čele náměstí. V roce 1733 zámek vyhořel, avšak již v r. 1734 na jeho místě započala stavba nového barokního zámku. Zámek je popisován jako dvoupatrová budova se dvěma věžemi, půdorysem tvaru L. Přístup do zámku byl skrze dva klenuté portály a měl mansardovou střechu. V r. 1860 byl zámek rekonstruován. Jelikož v r. 1904 byla dokončena stavba nového zámku v zámeckém parku, starý zámek se začal využívat k sociálním účelům. Po 2. světové válce byl zámek přestaven na kulturní dům se společenským sálem a restaurací. (Český les 2005).

Úřednický či důchodní dům (viz obr. 2, č. 3)

Původně barokní stavba z doby po r. 1734 (Český les 2005). V současné době je dům ve vlastnictví pivovaru. Do r. 2007 v tomto domě sídlila značková prodejna Chodovaru.

Nový zámek (viz obr. 2, č. 4)

V jihozápadní části obce v zámeckém parku byl v roce 1902-1904 vystavěn nový zámek. Neorenesanční rezidence byla postavena podle projektové dokumentace R. Feldschareka. O výstavbu se zasloužil Maxmilián Zikmund hrabě Berchem-Haimhausen. Zámek je obklopen rozlehlým parkem, do něhož je zapojen starý židovský hřbitov. Po r. 1945 byl spravován revolučními gardami, které jej jen vyplenily a opustily. Později v něm byla zřízena výcviková základna četnictva. V novodobé historii sloužil k výcviku jednotek Pohraniční stráže.

V r. 1993 se obec obrací na Ministerstvo vnitra se žádostí o sdělení dalšího využití zámku a okolí. K žádosti připojila i své záměry na využívání prostoru zámku. Na základě zápisu historického majetku se obec v r. 1995 stává vlastníkem zámeckého areálu- Později byl však zápis zpochybněn, přesto v r. 1997 zastupitelstvo obce schvaluje žádost o bezúplatný převod zámku na obec. V roce 2004 přišla výzva Ministerstva vnitra k možnosti bezúplatného převodu na základě změny zákona a dnes je zámek ve správě obce. Později vznikl Spolek pro obnovu zámku (Vopat a Košanová 2006).

„Je tu spolek pro obnovu zámku. Ve volebním programu měli, že by tam chtěli zřídit obecní úřad, nějaký muzeum a knihovnu. Předtím se nechal udělat projekt na radioaktivní lázně, to naplánovalo bývalé před zastupitelstvo. Stejně tak jako naplánovali, že by tam udělali devítiletou základní školu. Což považuji za nesmysl, protože tady v Chodové Plané nemáme dostatek dětí. Nepovažuji úplně za nesmysl radioaktivní lázně. Legrace je v tom, že když bych chtěl tvořit radioaktivní lázně, tak jako první bych měl mít tu radioaktivní vodu. Bohužel oni tu vodu nemají, takže se udělal pouze projekt. Takto, ona ta voda tady je, otázka je, zda je použitelná nebo ne. Pod kostelem sv. Anna byla zázračná studánka, říkalo se. Vedle studánky byla šachta na uran. Horníci šli samozřejmě při fárání do hloubky, a tím strhli ten minerální pramen, ze kterého tekla zázračná voda do studánky. Dnes se toto důlní dílo zaplnilo vodou a voda ze studánky opět teče. Ta voda bude určitě radioaktivní, ale vůbec nevím, zda je vhodná či nikoliv.“ (Jiří Plevka st.)

Zámecký park (viz obr. 2, č. 5)

Park, který měl být v prvotních plánech mezi dvorem a židovským hřbitovem, byl v souvislosti se stavbou nového zámku značně rozšířen na krajinářský park. Vznikla v něm řada romantických staveb včetně umělé zříceniny, avšak žádná z nich se nedochovala do dnešních dnů (Český les 2005).

Pivovar (viz obr. 2, č. 6)

Viz kapitola 4

Starý pivovar (viz obr. 2, č. 7)

Pocházející nejspíše z počátku 17. století, stavbu zasáhl v roce 1834 požár. V dnešní době tyto prostory patří společnosti Chodovar, která v nich vybuodovala restauraci Stará sladovna (Český les 2005).

Panský dvůr (viz obr. 2, č. 8)

Původně barokní stavba, jejíž východní křídlo tvoří novorenesanční budova (viz přílohy obr. 10)(Český les 2005).

Židovské čtvrti (viz obr. 2, č. 9)

Z židovské čtvrti se dochovaly pouze domy po západní straně ulice do Plané a domy v Pivovarské ulici (Český les 2005).

Starý židovský hřbitov (viz obr. 2, č. 10)

Starý židovský hřbitov pochází údajně z 15. století, pravděpodobně je ale o dvě století mladší. Náhrobky pocházejí z let 1735-1890. Hřbitov byl v nedávné době restaurován dobrovolníky z Německa (Český les 2005).

4.4 Současnost městyse

Začátkem roku 2008 městys přivítal významnou návštěvu. Chodovou Planou navštívil tehdejší prezident České republiky, pan Václav Klaus i s chotí Lívií. Hostitele mu dělal tehdejší starosta pan Jan Volný, který pana prezidenta doprovodil do kulturního domu, kde se konalo setkání s místními občany. Pozvání na tuto významnou událost přijal i starosta partnerské obce Störnstein Boris Damzog (Regent 2008, č.1).

Obrázek 3: V. Klaus, J. Volný a J. Plevka st.

Zdroj: Regent 2008, č.1

V současné době probíhá revitalizace sídliště a rozsáhlé úpravy v zámeckém parku. Od doby, kdy je nový zámek v soukromém vlastnictví městyse, probíhají úpravy exteriéru a okolí. Stále není jasné, jaké jsou s novým zámekem další úmysly. Spolek pro obnovu zámku by rád v prostorách zřídil úřad radnice a knihovnu. Existují také návrhy zřídít v prostorách muzeum Pohraniční strážce či devítiletou základní školu. Avšak vedení městyse se školou v zámku vůbec nepočítá.

Záměr výstavby nové školy

Radnice by ráda realizovala další projekt s přispěním peněz z Evropských fondů. Jednalo by se o výstavbu nové základní školy v Chodové Plané (viz obr. 4). Projekt je plánován jako součást již stávajícího areálu v zámeckém parku, kde se nyní nachází mateřská škola a družina s jídelnou. Moderní areál, který by zde měl vyrůst přibližně za 70 milionů korun, počítá se 13-ti třídami pro devítiletou základní školu a také s tělocvičnou. Ta by jistě našla využití i mimo školní výuku (Regent 2009, č. 2).

„Starosta mi říkal, že chtějí udělat novou školu vedle školky v parku, a z dnešní školy je plán zřídit domov důchodců. To mi jen říkal, že o tom diskutovali. Musím se usmívat, děti nemohou být ve škole déle jak pět hodin kvůli smogu, ale důchodci tam v klidu vegetovat mohou.“ (Jiří Plevka st.)

Záměr výstavby nové školy není úplnou novinkou. Již začátkem 80. let minulého století se objevil podnět k výstavbě úplné školy v Chodové Plané. Dodnes není známo, zda se realizace nekonala z důvodu nedostatečných finančních zdrojů či z důvodu negativního stanoviska okresního národního výboru (Regent 2009, č. 2).

Obrázek 4: Návrh nové školy

Zdroj: Regent, červen 2009, č. 2

Na úrovni mezinárodní spolupráce připravuje vedení městyse českoněmecký projekt na obnovu zaniklé obce Výškovice. V této obci se nachází barokní čtvercová kaple Panny Marie Dobré rady, která je silně poškozena. V rámci projektu by měla být opravena.

„Českoněmecký projekt na obnovu obce Výškovice. Myslím, že je to hloupost, že jsou to vyhozené peníze. Sice tam nějaké domy byly, ale zbyl tam jeden. Byl tam nafilmován film „Ves v pohraničí“. Dříve, když tam byla vesnice, měl každý nějaký dům, statek a určité území, na kterém se hospodařilo. Domnívám se, že tento druh osídlení vymizel.“ (Jiří Plevka st.)

4.5 Vliv hranice na socioekonomické prostředí

Městys Chodová Planá se nachází v příhraničním regionu západních Čech. Poloha obce měla značný vliv na rozvoj socioekonomického prostředí. Oblast českého pohraničí je specifická také tím, že po 2. světové válce bylo vysídleno původní německé obyvatelstvo. Více než 40 let rozdělovala hranice Evropu od severu k jihu. Hranice jako železná opona představovala politickou, ideologickou a také fyzickou bariéru (Dokoupil, Kopp aj. 2011).

Nepropustnou bariérou se hranice začala stávat v r. 1948, kdy se započala snaha střežit hranice a vzniklo tzv. zakázané pásmo. V r. 1951 začal tehdejší komunistický režim budovat nepropustnou bariéru, která byla jen velmi těžko prostupná i na hraničních přechodech. Součástí hranice bylo vybudování strážních věží a další infrastruktury, jako budovy pro pohraniční stráž, terénní cvičiště, cvičiště pro psy a cesty spojující tyto objekty (Mašková a Morbacher 2011). V Chodové Plané byl pro tyto účely využíván areál nového zámku, kde sídlila posádka Pohraniční stráže.

Jak již bylo řečeno, před uzavřením hranic byl pivovar významný konkurent bavorských pivovarů. Pivovar nejen že exportoval do Německa, ale v Mnichově měl i svůj sklad.

„Pivovar byl jménem před 100 lety někde jinde, než-li je to dnes. Tenkrát to byla jedna z největších pivovarských společností v Českém království, naprosto moderní pivovar, který byl unikátem. Tady v kraji podobný pivovar stál v Chebu a to byly jediné dva pivovary, které tady fungovaly. Každá vesnice, stejně jako je to dnes v Bavorsku, měla pivovar, ne-li dva, ale všechno to byly malé pivovary se dvěma hospodami. Ta největší konkurence pro ně byly právě tyhle dva pivovary.“ (Jiří Plevka ml.)

Po uzavření hranice ztratil pivovar veškeré kontakty, které dříve navázal.

„Vztahy byly nulový a kontakty žádné. Hranice byla uzavřená, v obci byla posádka Pohraniční stráže.“ (Jiří Plevka st.)

Po pádu železné opony v r. 1989 upadá bariérová funkce hranic a postupem času se mění na funkci kontaktní mezi bavorskými a českými příhraničními regiony. Tato funkce se více zesílila po vstupu České republiky do Evropské unie, resp. do Schengenského prostoru. Pro příhraniční region se otevírají nové rozvojové šance (Dokoupil, Kopp aj. 2011).

Rozvíjí se příhraniční spolupráce a vznikají partnerství mezi městy. Dne 1. 10. 2005 byla podepsána partnerská smlouva k upevnění přátelských kontaktů mezi městysem Chodová Planá a německou obcí Störnstein. Smlouvu podepsal starosta městyse Pavel Vopat a starosta německé obce pan Boris Damzog. Mezi obcemi probíhají setkání u příležitosti pořádání slavností či jiných akcí. Zejména sportovní akce pořádané pro děti ze základních škol, tradiční Chodské slavnosti a pekařské slavnosti ve Störnsteinu.

„Obrovským přínosem je účast nejen místních občanů, organizací a spolků, ale největší podíl na setkání obou měst nelze upřít společnosti Chodovar s.r.o., která je velmi důležitou součástí vzájemné spolupráce s německým partnerským městem“ (Chodová Planá 2005, online). Pivovar tradičně zahajuje svou pivní sezónu prikoulením dubového soudku z partnerské obce Störnstein. Zástupci obce pravidelně navštěvují MS v koulení pivních sudů a tradiční Pivní slavnosti.

„Městys Chodová Planá má partnerskou obec Störnstein, s nimi děláme nějaký společný věci. Pivovar se stal zajímavým spojovacím článkem mezi českým příhraničím a Bavorskem. Dokonce mi ti starostové říkali, protože již několikrát jsme udělali společný slavnosti a podíleli jsme se také na obecních slavnostech v Bavorsku, že je to poprvé za x set let, kdy jsme byli schopný dát dohromady 5 bavorských pivovarů, aby se nějak domluvily a byly schopný společně něco organizovat. Dneska i starostové obcí v Bavorsku náš pivovar za ty léta moc dobře znají, jezdí sem na ty akce, které se tu pořádají“ (Jiří Plevka ml.)

Po otevření hranice se začaly obnovovat i vztahy s bavorskými pivovary. Otevřela se také možnost exportovat pivo do Bavorska.

„Do Bavorska pivo nevozíme, máme několik zákazníků, kteří si pro pivo jezdí sem. (Jsou to asi 4 pivnice v Norimberku.) V podstatě ten vývoz je pro nás minoritní záležitost. Je to logické, protože ten přetlak na trhu piva je obrovský.

My máme velice dobrý vztahy s těmi bavorskými pivovary.

Navíc otevřením hranic jsme se dostali k tomu, že jsme se mohli potkat s několika rodinami v Bavorsku, které vedou pivovary. Historie pivovarnictví na česko-bavorském pomezí se vyvíjela společně. Např. v Horním Falci je úplně stejný způsob výroby piva jako tady. Navíc tam ještě zůstal tradiční způsob výroby piva (dřevní způsob výroby piva – zrání a kvašení piva v tradičních dubových kádích a sudech).“ (Jiří Plevka ml.)

4.6 Zhodnocení stavební činnosti v městysi Chodová Planá od r. 1869 do současnosti

Od r. 1869 do současnosti se obec, především z hlediska zástavby, velmi změnila. Důsledkem vysídlení německého obyvatelstva a následného osídlování pohraničí v průběhu 50. a 60. let 20. století se počty obyvatel a domů výrazně měnily. Do 2. světové války zde vyrostla jižně od náměstí enkláva rodinné zástavby, bylo vystavěno 110 domů a velká škola. Po 2. světové válce byla Chodová Planá jedna z mála rostoucích obcí na Tachovsku. Srovnáním topografické mapy obce z 50-tých let 20. stol (viz mapa 2) a ortofota současnosti obce (viz mapa 3) vidíme, jak se v průběhu 60-ti let změnila zástavba obce. V období socialismu bylo v obci vystavěno 192 domů. Při současném stavu 351 domů se jedná o více jak poloviční nárůst. Za socialismu bylo vystavěno sídliště Lučina, rozrostla se zástavba rodinných domů v jižní části obce a byl zřízen sportovní areál pro TJ Slavoj.

Od r. 1991 do r. 2011 se městys rozrostl o 120 nových domů. V současné době je rozšiřována zástavba rodinných domů v ulici Polní a na okraji obce při hlavní silnici z Plané.

Tabulka: Počet obyvatel a domů v Chodové Plané

Rok	1869	1880	1890	1900	1910	1921	1930	1950	1961	1970	1980	1991	2001	2011
Počet obyvatel	3488	3684	3581	3559	3714	3701	3889	1540	1739	1737	1735	1691	1778	1880
Počet domů	566	595	584	592	605	606	689	520	334	312	310	363	424	483

Zdroj: Český statistický úřad; 2001; online

Průmysl v oblasti chodovoplánska je nerovnoměrně rozložen. Chodová Planá patří mezi jednu z nejrychleji rostoucích obcí na Tachovsku. Kromě pivovaru stávala v obci od r. 1906 cihelna, která je v současné době uzavřena (viz obr. č. 5).

Významným činitelem lokalizace je poloha při západní hranici s vyspělým regionem Bavorska. Dobrá dopravní dostupnost regionu a relativně levná pracovní síla byly impulsem pro německé investice v západočeské oblasti. Investice směřovaly nejen do tradičních závodů, ale zakládaly se i závody na tzv. zelené louce. V Chodové Plané to byly závody Peguform Compositer, Mistras, Schmelzer a Elektromettal. Dále v r. 1996 byla v městyse otevřena prádelna a chemická čistírna LUKR Chodová Planá. V současné době zde zůstaly podniky Schmelzer a Mistras, specializující se na kovodělné výrobky (Český les 2005).

Obrázek 5: Cihelna v r. 1906

Zdroj: Plánsko na starých pohlednicích, 2006

V Chodové Plané stávalo v parku přírodní divadlo, to postupem času zchátralo. V r. 1973 bylo postaveno nové přírodní divadlo přímo v pivovaru. Pivovar dodnes v těchto prostorách pořádá tradiční pivní slavnosti.

„V roce 1973 jsme vybudovali přírodní divadlo. Ještě si pamatuji staré přírodní divadlo, které bylo v parku (louka před starým židovským hřbitovem). Asi v roce 1962 jsme tam hráli Lucernu, no a poté zchátralo. Tím přírodní divadlo skončilo a my jsme brigádnicky udělali divadlo nové tady v pivovaru. Abych mohl postavit přírodní divadlo, musel jsem udělat cestu do parku. Poté byly udělány hradby kolem pivovaru a všichni zatleskali, že už nechodí v bahně“. (Jiří Plevka st.)

V r. 1976 financoval národní výbor společně s Jednotou Tachov výstavbu nákupního střediska. Stavba byla zkolaudována v r. 1981 a za velké slávy otevřena. Nákupní středisko se stalo dominantní, populární a téměř jedinou možností nákupu v Chodové Plané. Jejím vlastníkem byl Národní výbor Chodová Planá, který v r. 1991 zanikl, a s tím skončila i plná správa a řízení obce státem a jednou stranou. Vlastnictví k nákupnímu středisku přešlo ke dni 24. 5. 1991 na Obec Chodová Planá. (Regent 2002, č. 1) V r. 2012 obec prodala nákupní středisko soukromému vlastníkovi, který zde provozuje prodejnu potravin a v suterénních prostorech discoclub.

V r. 1982 byl do obce přiveden skupinový vodovod. Do této doby byla využívána voda pouze z pivovaru (viz kapitola 7.2).

V r. 1988 probíhala demolice 11 domů k uskutečnění průtahu komunikace 21/I. Demolice nejvíce zasáhla židovskou čtvrť (viz příloha obr. 11) (Zpravodaj 1988, č. 2) Před průtahem byl prvotním plánem obchvat obce, dodnes neuskutečněná výstavba (viz. kapitola 7.3.).

Nezanedbatelný podíl na rozvoji obce má plynofikace, která byla kompletně dokončená v květnu r. 1996 (viz. kapitola 7.1).

Dne 6. června 2000 byla otevřena restaurace Ve Skále.

„Opravdu otevření restaurace Ve Skále startovalo progres obce, ve smyslu začít se zajímat, jak vypadá okolí Chodové Plané. Od nás vznikl nějaký tlak na obec, ve smyslu, podívejte se na součást parku, která sousedí s pivovarem a je naším majetkem, jak vypadá a jak vypadá o 50 m dále od parkoviště restaurace. V podstatě ten člověk, který sem přijíždí, tak se chce projít po okolí a v podstatě nemá kam. A to tu máme nádherný zámecký park.“
(Jiří Plevka ml.)

Dne 1. 4. 2002 byla založena příspěvková organizace Lesy obce Chodová Planá. Podstatným úkolem této organizace je údržba veřejné zeleně a Zámeckého parku Chodová Planá a hospodaření v obecních lesích (Regent 2002, č. 1).

Obecním zastupitelstvem byla v r. 2001 schválena výstavba cykloturistické stezky mezi Planou a Chodovou Planou, která je dnes součástí červené turistické trasy (Regent 2001, č. 1).

V rámci projektu ČD optimalizace trati Plzeň- Cheb – koridor, čekaly Chodovou Planou velké změny. Byla rekonstruována budova nádraží a trať narovnána. Nejvýraznější změnou prošel železniční přejezd, který byl posunut a zcela přestavěn (Regent 2004, č. 1).

Dne 23. ledna 2007 se z obce Chodová Planá stal městys. Jelikož obec Chodová Planá měla v minulosti právo týdenního a dobytčího trhu, mohla zažádat předsedu Poslanecké sněmovny o navrácení tohoto statusu. Se získáním titulu městys není spojena žádná působnost samosprávy. Hlavní důvodem změny je navrátit občanům pocit sounáležitosti a zvýšit prestiž obce v očích návštěvníků

Mapa 2: Topografická mapa obce Chodové Plané z 50. let 20. století

Zdroj: Geoportal 2015 (online)

Mapa 3: Ortofoto mapa městyse Chodová Planá - současnost

Zdroj: Geoportal 2015 (online)

Velkou změnou prošlo náměstí v Chodové Plané. Dne 7. 1. 2009 schválilo zastupitelstvo návrh Smlouvy o poskytnutí dotace z Regionálního operačního programu NUTS II Jihozápad na projekt „Rekonstrukce prostoru náměstí Chodová Planá“. Tato investice vzbudila v obci nemalé diskuse. Zástupci obce využili možnost financování z fondů EU. Nebylo snadné tento projekt ve velké konkurenci prosadit. Tehdejší starosta obce Ing. Jan Volný se k situaci vyjádřil: „Kategoricky však odmítám názor, že by tato aktivita obce jakkoli souvisela s aktivitami rodinného pivovaru. Pouze jsme se pokusili dotvořit to hezké a kulturní, co oni zahájili rekonstrukcí hotelu“ (Regent 2009, č. 3).

Pravdou je, že rekonstrukci náměstí pivovar nefinancoval. Avšak nelze říci, že na změnu náměstí pivovar neměl žádný vliv. Rekonstrukce hotelu nastartovala snahu změnit podobu náměstí.

„Na to dostala obec dotaci ve výši 90%.“ (Jiří Plevka st.)

Jiří Plevka ml. byl jedno volební období v zastupitelstvu obce, kde byl zvolen předsedou finančního výboru.

„V souvislosti s náměstím jsem upozornil na to, že jsme jediná obec na světě, která nemá přístup ke kostelu. Poté se s velkou slávou udělaly schody ke kostelu.“ (Jiří Plevka ml.)

5 Rodinný pivovar Chodovar

Tato kapitola byla sepsána na základě informačních materiálů pro průvodce společnosti Chodovar.

5.1 Vybrané charakteristiky pivovaru

Bez pochyb lze říci, že dominantou Chodové Plané je areál rodinného pivovaru Chodovar. Pivovar, jehož slohově výrazná historizující stavba se nachází v jihovýchodní části obce v bývalém parku mezi starým a novým zámekem.

Rodinný pivovar je dnes posledním pivovarem v západních Čechách, který zachovává stále tradiční způsob a postupy výroby českého ležáku.

Vlastníky společnosti Chodovar s.r.o. jsou Jiří Plevka st., Jiří Plevka ml., Jan Plevka a Tomáš Zuckermann.

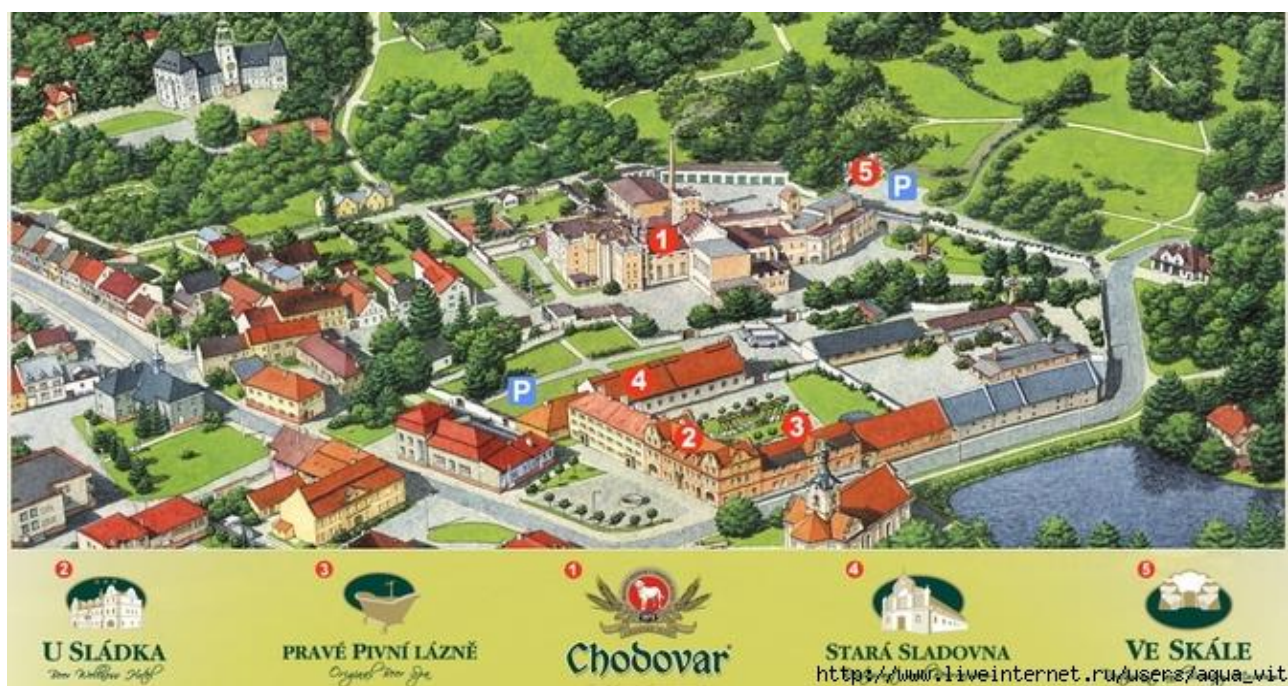
V současné době pracuje ve společnosti Chodovar 130 zaměstnanců a roční výstav pivovaru je přibližně 80 000 hl piva. Z hlediska zaměstnanosti se jedná o nejvýznamnější podnik v obci.

„Dnes máme 130 zaměstnanců kompletně. Samozřejmě, že v pivovaru zaměstnanci ubyli, ale naopak služby přibyly. Máme zde hotel a dvě restaurace, také máme vlastní dopravu, tedy poměrná část lidí pracuje ve službách.“ (Jiří Plevka st.)

Dnešní sortiment nabízeného piva je široký. Je vyráběno světlé 10°, 11°, 12° a 13° pivo, tmavé 10° a 12° pivo, nealkoholické pivo, Radler a polotmavé kvasnicové 12° pivo.

Společnost Chodovar také podniká ve službách. K pivovaru Chodovar patří restaurace Stará sladovna, restaurace Ve Skále a hotel U Sládka s Právými pivními lázněmi (viz obr. 6).

Obrázek 6: Orientační mapa areálu pivovaru Chodovar

Zdroj: Chodovar 2014; online

5.2 Biografie Jiřího Plevky st.

Jiří Plevka, jeden z majitelů Rodinného pivovaru v Chodové Plané a zakladatel známého pivovarského rodu, je jedním z mála současníků, kteří se pivovarnické profesi věnují již více než 55 let. Je považován za skutečnou legendu a živoucí kroniku pivovarnictví západních Čech.

Jiří Plevka se narodil 16. 10. 1934 v Radnicích u Rokycan. Na své dětství, rodiče a především na svého otce vzpomíná s úctou. Otcova výchova byla přísná, ale spravedlivá. Vedl syna ke skromnosti, poctivosti a čestnosti, což on zhodnotil jak v životě, tak i v podnikání.

K pivovarskému řemeslu ho přivedl strýc Jan Mašek, tehdejší sládek Šternberského pivovaru v Radnicích, kam nastoupil hned po základní škole do učení. Práce v pivovaru byla těžkou každodenní dřinou. Většinou se nepracovalo osm, ale dvanáct i více hodin, podle potřeb pivovaru. Jako pivovarský učeň vykonával veškerou práci v pivovaru stejně jako ostatní. Na jeho mládí nebral nikdo ohledy. Vaření piva musel zvládnout velmi rychle. Při první várce ho zaučoval vařič, při druhé se na něho chodil dívat a od třetí várky už musel vařit pivo sám. I přes těžkou práci si ho pivovarské řemeslo získalo.

V říjnu r. 1951 složil Jiří Plevka v Prazdroji učňovskou zkoušku, získal výuční list v oboru sladovník a o rok později nastoupil do Pivovarské školy v Praze, kterou tu roku 1954 úspěšně absolvoval s vyznamenáním. Po ukončení studia pracoval až do nástupu základní vojenské služby v pivovarech Staňkov a Stod. Po návratu z vojny přišel do sladovny v pivovaru Plasy a krátce také působil na pozici sládka v tachovském pivovaru.

Prvním místem, kde se naplno projevují jeho schopnosti samostatně řešit složité technologické problémy, byl pivovar v Železné Rudě. Do pivovaru nastoupil jako sládek vechvíli, kdy minimální zásoby ledu ve sklepě hrozily uzavřením pivovaru. Nápad mladého sládka Jiřího Plevky využít ke chlazení vodu z gravitačního vodovodu, jejíž teplota ani v létě nepřesahuje 6°C, znamenala záchranu pivovaru. Získaný respekt u spolupracovníků a především úspěšné vedení pivovaru způsobily, že na další léta zůstal v Železné Rudě ve vedoucí pozici jako tehdy nejmladší ředitel a sládek.

Práci v pivovaru dával vždy více, nežli je jeho pracovní povinností, a pivovarnictví se pro něho postupně stává nejen zaměstnáním, ale i koníčkem. Za svého působení v železnorudském pivovaru modernizuje varnu, přistavuje novou lahvovnu a umývárnu sudů a instaluje nové stáčecí zařízení. Podílel se na opravě fasády, a tak i díky němu pivovar postupně získal novou tvář.

„Legrace byla, že jsem v roce 1957 přišel do Železné Rudy, kde v té době zavřeli ředitele a sládka, můj platový výměr byl v té době 1.050 Kč +15% prémie, po uklízečce, která chodila pracovat na 4 hodiny denně, jsem měl nejmenší plat. Když jsem konečně dal pivovar v Železné Rudě dohromady, v roce 1960 jsem tam nechal postavit novou varnu, poté v roce 1961 novou stáčírnu, tak podnikový ředitel mě pořád chodil přemlouvát, abych převzal pivovar v Chodové Plané. Na třetí společné schůzce jsem mu na to kývnul a v Chodovaru jsem se stal ředitelem.“
(Jiří Plevka st.)

5.3 Historie pivovaru

Rodinný pivovar v Chodové Plané byl postaven nad prastarými sklepy vytesanými v žulovém masívu, jejichž původ byl spojován se vznikem zdejšího chodského hrádku. Ten zde stával, protože Chodová Planá byla chodskou správní obcí. K této době se váže i pověst o pejsku Albim, který v blízkosti hrádku našel studánku s vydatným pramenem vody. Pes Albi je po staletí považován za dobrého ducha zdejších pivovarských sklepů. Podle starého pivovarského zvyku bylo ukončení práce ve sklepě vždy doprovázeno tradičním rituálem. Nejmladší uředník musel při odchodu připravit Albimu do misky žejdlík piva, aby, jak staří sládci věřili, jim dobrý duch skalních sklepů přinesl štěstí a ochránil jejich dílo – věhlasný český ležák. Proto je pes Albi vyobrazený na znaku místního sladovnického cechu.

Po připojení Chebska k Českému království Janem Lucemburským v r. 1322 pozbyl chodský hrádek svého významu a postupem času zanikl. Opuštěné skalní prostory a pramen se staly podnětem k vaření piva.

Nejstarší písemný doklad o existenci pivovaru pochází z r. 1573, kdy pivovar vlastnil šlechtický rod Šliků. Nejstarší dochované doklady o množství vyráběného piva pochází z r. 1634. Tehdy se ve zdejším pivovaru uvařilo 1920 věder piva, tj. dnešních 1 173 hl (1 české vědro = 61,117 l). V Tereziánském katastru je dokladováno, že roční výstav v r. 1749 byl celých 896 sudů, což odpovídá dnešním 2 155 hl (1 rakouský sud = 240,552 l).

V r. 1733 vyhořela polovina města včetně pivovaru. Jelikož pivovar představoval pro město důležitý zdroj příjmů, byl během měsíce opraven a znovu uveden do provozu. V polovině 18. století byl přiznán výnos pivovaru 3 584 zlatých s výrobou 896 sudů, tedy roční výstav byl 2 186 hl.

V r. 1861 postihla pivovar opět katastrofa v podobě rozsáhlého požáru, který zcela zničil původní objekty. Tehdejší majitel pivovaru pan hrabě Berchem-Haimhausen dal v r. 1862 vystavět nad původními skalními prostory pivovar nový. Pivovar byl značně rozšířen a byl zde zaveden parní pohon. Podoba tohoto původního pivovaru se zachovala až do dnešních dnů (viz obr. 7).

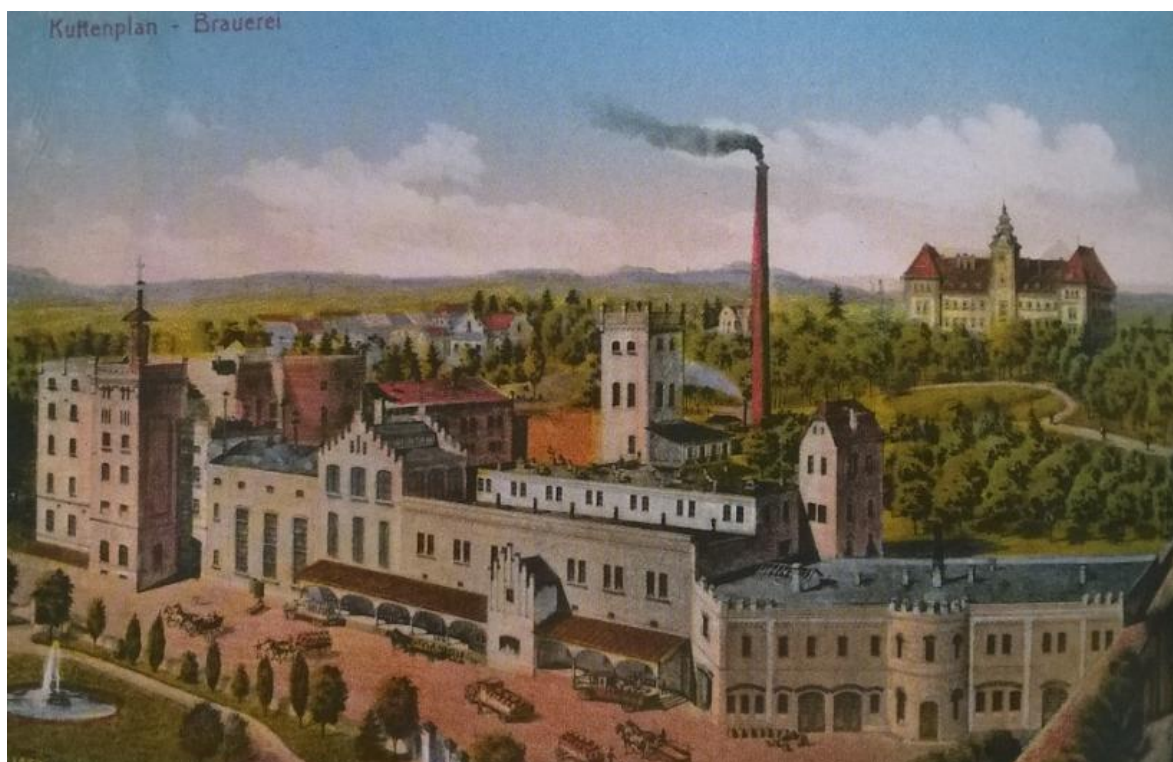
Z původního pivovaru se dochovala kašna na nádvoří pivovaru s patronem sladovníků sv. Josefem. Další původní budovou je objekt bývalé sladovny, který stojí proti dnešní varně. A samozřejmě unikátní skalní sklepy z 12. století, které dodnes pivovar používá k dokvášení svých tradičních českých ležáků.

V sedmdesátých letech 19. století byl pivovar zařízen na kapacitu 17 066 hl. Později bylo pořízeno nové vybavení spilky, chladírny a sklepů. V této době, kdy byl ve správě velkostatku, byl chodovoplánský pivovar sedmým největším pivovarem v západních Čechách.

Počátkem 20. století byla postavena nová strojovna, vodárenská věž a kotelna. Pivovar měl své vlastní hostince, sedm na Plánsku, devět na Tachovsku, tři na Mariánskolázeňsku a jednu na Chebsku, popř. si další hostince pronajímal. V této době patřilo pivovaru podle velikosti ročního výstupu 81. místo z celkových 588 pivovarů v Čechách.

Pro nedostatek surovin byla výroba piva na konci 1. světové války téměř zastavena. Po válečném období byl opět zaznamenán progres ve výrobě. Pivovar vyvážel do Německa, kde měl vlastní sklad piva v Mnichově.

Obrázek 7: Historizující podoba pivovaru z r. 1926

Zdroj: Plánsko na starých pohlednicích, 2006

V r. 1924 proběhla další rekonstrukce, ta se týkala nové varny, strojovny, spilky a ležáckého sklepa, a bylo zavedeno umělé chlazení. Největšího výstavu v meziválečném období dosáhl pivovar v r. 1925. Tehdy se ve zdejším pivovaru uvařilo 61 783 hl piva. Pivovar v té době vlastnil již 47 hostinců a přibližně 600 dalších odebíralo pivo na základě pevných smluv. Tento roční výstav byl překročen teprve v r. 1960, kdy pivovar dosáhl ročního výstavu 65 000 hl piva.

Po druhé světové válce upadla historie pivovaru v zapomnění a do znaku pivovaru byl po dlouhá léta používán znak obce Chodové Plané - bílý lev s královským praporcem na červeném poli (viz přílohy obr. 8).

V r. 1945 byl majetek rodu Berchem-Haimhausen zkonfiskován a přešel do národní správy. O dva roky později byl pivovar podřízen vrchní správě státních pivovarů v Buštěhradu. V r. 1949 byl zařazen do skupiny chebsko-karlovarských pivovarů se sídlem v Chebu. V této době v pivovaru pracovalo pouze 34 zaměstnanců a kvůli špatnému technickému stavu byl určen k likvidaci.

Od r. 1955 začal pivovar používat značku Chodovar. Kromě výroby piva zde byla zahájena i výroba limonád a sodové vody. Roku 1960 přešel pivovar do skupiny Západočeských pivovarů se sídlem v Plzni.

5.4 Historie pivovaru od roku 1960 na základě hloubkových rozhovorů s Jiřím Plevkou st. a Jiřím Plevkou ml.

V r. 1960 je 17 pivovarů v kraji spojeno do národního podniku Plzeňské pivovary a po pěti letech úspěšného působení v železnorudském pivovaru je Jiří Plevka 1. 4. 1962 přeložen do pivovaru Chodovar v Chodové Plané u Mariánských Lázní. Nastoupil do funkce ředitele pivovaru.

„Začínal jsem 1. 4. 1962 jako ředitel a v té době jsem byl v republice rarita³. Po válce na území Plzeňského kraje bylo 64 pivovarů, v roce 1950 existovalo ještě 52 pivovarů. V té době bylo 5 národních podniků, každý měl 6-7 pivovarů. Postupem času byly pivovary zavírány a podniky slučovány. V roce 1960, když byly sloučeny kraje (Plzeňský a Karlovarský), bylo na území kraje 17 pivovarů, ty byly dále rozděleny na rozvojové pivovary a pivovary určené k likvidaci. Mezi rozvojové patřily: Plzeňský, Chebský, Karlovarský a Domažlický. Ty byly přesto postupně zavírané. Chodovar patřil pod Západočeské pivovary se sídlem v Plzni. Náš pivovar byl určen k likvidaci, ale rok 1990 „přežil“ společně s těmi rozvojovými. Díky privatizaci je zde Chodovar dodnes.“ (Jiří Plevka st.)

Nového ředitele přivítaly zcela zničené fasády a nádvoří plné popela a uhlí. Poslední stavební úpravy proběhly v r. 1934 a pivo se vařilo na zastaralém a z velké části nevyhovujícím zařízení.

„Když jsem pivovar uviděl poprvé, nikdy dříve jsem v Chodové Plané nebyl, tak jsem byl zděšený. Mohla se zde filmovat druhá světová válka, jak hrozně to zde vypadalo. Nádvoří, kde se dnes nachází kašna se sv. Josefem, bylo zavezeno popelem a budovy byly ve velmi špatném stavu. Zkrátka bylo to úděsné. Ale pivovar se pro mě stal koníčkem. Když jsem pivovar přebíral, pracovalo v pivovaru kolem 70 zaměstnanců.“ (Jiří Plevka st.)

V r. 1960 byla zahájena výroba desetistupňového černého piva, do této doby se vařilo sedmistupňové a desetistupňové pivo. Od doby, kdy Jiří Plevka nastoupil do pivovaru, se změnila jak produkce piva, tak i regiony, kam pivovar mohl pivo dodávat.

³ Když Jiří Plevka st. nastoupil na místo ředitele pivovaru, bylo mu 28 let.

V r. 1963 se začalo vyrábět dvanáctistupňové pivo světlé a o rok později tmavé. V době státního podniku bylo vše centrálně řízeno. Pivovar měl přidělený vždy určitý region.

„Když jsem sem přišel, tak se zde vařila sedmička, desítka a desítka tmavá. A za mě se potom zavedla dvanáctka tmavá a světlá. Poté se začala vyrábět třináctka světlá, kterou jsme dodávali až do Prahy, tedy do doby, než nám to bylo zakázáno.“ (Jiří Plevka st.)

„Vždy se dodávalo do určitého okruhu, každý pivovar měl určitý rajon, mimo rajon se dodávat nemohlo, výjimka byla pouze Budvar nebo Prazdroj. Měli jsme poměrně velké dodávky do Prahy a severních Čech (oblast Mostecka). Do Prahy jsme dodávali přibližně 12 000 hl. Poté nastoupila centrální rajonizace a z Prahy jsme byli odsunuti. Místo Prahy byl pivovaru přidělen okruh Plzeň – sever. Vše bylo centrálně řízeno, každý měl určitý rajon, kam mohl dodávat. Jinam dodávat prostě nemohl. Minerální vody Il-Sano se toto vůbec netýkalo.“ (Jiří Plevka st.)

„V této době jsem naposled veršoval. Dostal jsem dopis z Prahy, proč nedodáváme třináctku. Do Prahy jsem napsal odůvodnění: „Milí zlatí Pražáci, smutek v srdci máme, že Chodovar do Prahy vozit už nemáme, generální ředitelství naše snahy zhatí, tak se na nás nezlobte, vy Pražáci svatí.“ (Jiří Plevka st.)

Svou pozornost zaměřil nejen na pivovar a výrobu piva, ale dlouhodobě se zabýval i myšlenkou využití opuštěného nedalekého zdroje minerální vody Il-Sano. Stáčení nejdéle využívané kyselky v oblasti bylo přerušeno v r. 1945 a obnovená výroba dosahovala výstavu téměř 200 000 hl minerální vody v průběhu deseti let. V této době se Il-Sano stalo nejoblíbenějším nealkoholickým nápojem v kraji.

„Il-Sano je největší legrace. V Dolním Kramolíně se Il-Sano stáčelo do roku 1945. Poté prameny patřily Státním obcím a zřídům. Obec jim vnucovala, aby obnovili stáčení v Dolním Kramolíně, avšak v koncovce to Zřídla předaly obci, aby si zřídila novou provozovnu a stáčela tam sama. Samozřejmě obec neměla žádnou možnost, tak to víceméně vnucovala nám jako pivovaru. Napřed jsem požádal Zřídelní inspektorát o povolení ke stáčení. Ti nám ho nedali s odůvodněním, že se jedná o léčivý minerální zdroj, který hodlají výhledově využívat. My abychom toto nařízení obešli, tak jsme začali dělat nealkoholický nápoj z minerální vody, jejíž pramen vlastnila obec. My jsme ho od obce vykupovali a začali jsme ho dávat do sudů.

Začátek byl ten, že jsme kýblem nadávkovali sirup do sudů, spustili jsme sud do jímky (kdysi se nacházela v Dolním Kramolíně vedle pramene), tam se to vždycky doplnilo a vytáhli jsme sud nahoru. Sudy jsme v pivovaře umyli a proces se mohl opakovat. Zašli jsme s minerální vodou Il-Sano na výstavu EX Plzeň 1968 a tam jsme za ni získali zlatý pohár. A pak už jsem nechal udělat takový jednoduchý stáčecí zařízení.

Koncem října, začátkem listopadu roku 1968 mě povolal Zřídelní inspektorát do Mariánských Lázní. Tam mi oznámili, že provozujeme stáčecí zařízení bez jejich souhlasu a provoz je za primitivních podmínek. Dále mi oznámili, že na mě pošlou krajskou hygienu, která nám stáčení minerální vody zastaví. Anebo se společně domluvíme, že my tam budeme dělat úpravu jejich dispozic a Zřídelní inspektorát to za tři roky převezme. V tom okamžiku jsem přišel na spásnou myšlenku, že Il-Sano budu vozit do pivovaru a oni si mohou „trhnout nohou“. Tímto jsme skončili se stáčením v Dolním Kramolíně. Sehnal jsem cisternu a začali jsme minerální vodu převážet do pivovaru.

A teď nastal problém, jak to dát do lahví? V té době se před plnicí zařízení předřadilo dávkovací zařízení, nejprve se do lahve nadávkoval sirup a poté se to doplnilo minerálkou. Nám ve staré lahvovně se bohužel dávkovací zařízení nevešlo, tak jsem přišel na myšlenku, nadávkovat sirup do cisterny a doplnit minerálkou – měli jsme dokonalou refrakci. Poté se v pivovaře stáčela dokonale namíchaná minerálka do lahví a sudů. V té době jsme toho dělali až 50 000 hl a to je poměrně hodně.

Začali jsme v roce 1968 a v roce 1978 byl provoz ukončen. V té době nebylo běžné, aby pivovar dělal také nealkoholické nápoje, ale tím, že obec vlastnila pramen a já jsem chtěl obci vyhovět, tak jsme tu minerálku stáčeli. Faktem je, že to za těch 10 let přineslo 26 mil. zisku a obci jsme dali téměř 2 mil. za odběr vody. V té době to byly velmi slušné peníze.

*Il-Sano je svým způsobem rarita, jako jediná minerální voda v ČR má dvojmocné železo, všechny zřídelní závody vlastně odželezňují vodu. Nám se podařilo dvojmocné železo v minerálce udržet. Obsahuje 38 mg dvojmocného železa, což je velmi zdravé. Dnes jsou samozřejmě příchutě (citrón, pomeranč, speciál), ale dříve to byl ovocno-bylinný sirup.“
(Jiří Plevka st.)*

Minerální voda Il-Sano zaznamenala neočekávaný úspěch, avšak vždy se jednalo o vedlejší produkt společnosti Chodovar. Jiří Plevka st. se v první řadě soustředil na výrobu piva a modernizaci technologií v závodě. Svou zarputilostí a osobním přístupem získal na svou stranu spolupracovníky a společně se jim podařilo i bez výrazné finanční podpory podniku pivovar postupně modernizovat a zachovat v provozu. V r. 1965 se nahradily tradiční dřevěné sudy za sudy kovové, byla instalována nová myčka. O tři roky později byla instalována nová lahvozna s linkou o kapacitě 8 000 lahví za hodinu. Začátkem 70. let 20. století byly nahrazeny ležácké sudy za ležácké tanky. V 80. letech v pivovaru pracovalo 110 zaměstnanců a roční výstav pivovaru činil 160 000 hl (Procházka 2005).

Radikální přestavba a navýšení výrobních kapacit v pivovarech Prazdroj a Gambrinus na počátku 90. let vedly k rychlému ukončení výroby ve všech provozech Plzeňských pivovarů v kraji. Jiří Plevka se však odmítl smířit s perspektivou definitivního uzavření pivovaru, o jehož záchranu a modernizaci ze všech sil po celých 30 let usiloval. V r. 1992 koupil pivovar v malé privatizaci a opět začal bojovat o záchranu, tentokrát již svého pivovaru.

„Takže v první řadě jsem o privatizaci nestál. To byla náhoda. V roce 1991 nám řekli na státním podniku, kolik našetříte, tolik můžete investovat. My jsme v roce 1992 chtěli přitáhnout plyn do obce a udělat plynovou kotelnu, tak jsem na to šetřil. Až někdy začátkem listopadu se tu objevil tehdejší ředitel statků a navrhl mi, abych se připojil s pivovarem k jeho privatizačnímu projektu na statek. Údajně to měl už požehnaný a chtěl mě vzít do party. Když jsem se nad tím zamyslel, ono být u statků je ještě horší. A tak jsem mu řekl, že máme vlastní projekt na s.r.o. Ředitel statků mi dal motiv zprivatizovat, dříve jsem o tom ani neuvažoval.“
(Jiří Plevka st.)

„Udělalí jsme privatizační projekt. Chodili mě dva lidé přesvědčovat, abychom to dali do malé privatizace. (Jedním z nich byl můj švagr, který v té době dělal ekonomického náměstka dopravních podniků v Mariánských Lázních.) „Tonoucí se stébla chytá“, vzal jsem ty dva, kteří mě chodili přesvědčovat, k tomu jsem vzal svoje syny a privatizační projekt byl na světě. A vyšlo to. Tím, že jsem spořil, tak jsem našetřil 25 mil. Kč na plynofikaci, o které jsme samozřejmě přišli. Kdybych býval uvažoval o privatizaci, tak jsme tyto peníze dali do údržby a koupili bychom to za vlastně ty samé peníze.“ (Jiří Plevka st.)

„Před privatizací bylo zásadní to, že někdo měl vůli s nejistým výsledkem, provozovat ten pivovar tenkrát. Proto neexistuje žádný jiný z té doby. Na přelomu 80. let byl Chodovar na nejhorší pozici z pivovarů, které v té době byly (Karlovy Vary a Domažlice). Ty byly modernizovány ještě na konci 80. let a my jsme technologicky byli na nejhorší pozici. Ten pivovar byl odkázaný k zavření. (To byla politika státního podniku). Teď si představte tu partu šilenců, že si mysleli, že tu budou provozovat pivovar a že z toho bude nějaký profit.“ (Jiří Plevka ml.)

Konečně bylo možné samostatně řídit finanční toky pivovaru, a tak veškerý zisk z prodeje piva využívá Jiří Plevka st. k rychlému dosažení konkurenceschopnosti pivovaru a reinvestuje do jeho modernizace. V r. 1992 byla vybudována plynová kotelna včetně regulační stanice a přípojky do Chodovaru. Nová stáčecí linka s plnoautomatickou mycí linkou, která umožnila stáčení KEG sudů, byla zprovozněna v r. 1994. O dva roky později byla rozšířena lahvovna, která byla nově vybavena stáčecí linkou s kapacitou 24 000 lahví v hodině.

V letech 1997–1998 byly také kompletně rekonstruovány ležácké sklepy, filtrace a varna s oddělením chlazení mladiny. V r. 1998 byl vybudován 3,5 km dlouhý přivaděč minerální vody Il-Sano do pivovaru.

„První, co jsme udělali, bylo, že jsme přivedli plyn do obce. Zřídili jsme regulační stanici a plynifikovali jsme kotelnu, to se stalo v roce 1992. Postupně jsme zmodernizovali celý pivovar – např. lahvovnu jsme vybavili novým strojním zařízením a přeskupili jsme celý ležácký sklep. V roce 1994 jsme stáčeli do hliníkových sudů, těch bylo stáčeno 62 ks za hodinu. V té době jsme na tom byli asi jako Prazdroj. Dále jsme udělali nový vrt na Il-Sano. Měli jsme velmi mělký, špatně podchycený vrt. (Když byly povodně, tak se nedalo 14 dní čerpat.) Dnes je vrt hluboký 27 – 30 metrů.“ (Jiří Plevka st.)

„Nastoupilo rozebírání. My jsme byli poškozeni v r. 1996, obchodní inspekce nám pokazila pivo a poté to zveřejnila v Hospodářských novinách. Došlo to tak daleko, že jsme se s nimi soudili a Hospodářské noviny nám musely zaplatit 2 mil. Kč. Ty 2 mil. Kč jsme měli asi tak rok, poté jsem dostal předvolání k soudu. Nakonec rozhodnutí soudu bylo takové, že noviny za nic nemohou, že dostaly špatné podklady z obchodní inspekce. To už bylo samozřejmě promlčeno.“ (Jiří Plevka st.)

„Plzeň v té době byla naší největší konkurencí. On na trhu nikdo jiný ani nebyl, protože ostatní pivovary byly pozavírány. Do teď si dělám legraci, že jsme největší pivovar v celém Plzeňském kraji. Plzeňský Prazdroj patří k jihoafrické společnosti SAB. Dneska se množí spousta tzv. hospodských pivovarů.“ (Jiří Plevka st.)

V roce 2001 byla provedena rozsáhlá modernizace varny a o rok později bylo vybudováno nové strojní chlazení včetně kompresoru na automatický provoz. Bylo také zahájeno stáčení Il-Sana do PET lahví. Po dokončení těchto velkých investičních akcí, které stabilizovaly výrobu v pivovaru, uvažoval Jiří Plevka o dalších aktivitách ve směru k cestovnímu ruchu. V r. 2000 otevřela rodina Plevkova v části unikátního skalního sklepa stylovou restauraci s 260 místy, která se přes počáteční nedůvěru okolí téměř okamžitě stala významným gastronomickým centrem v kraji. Úspěch restaurace Ve Skále vedl k další myšlence, a to vybudovat v areálu pivovaru vlastní ubytovací zařízení. Vznikl tak v r. 2004 stylový hotel U Sládka se 120 lůžky. Poté byl zahájen originální provoz pravých Pivních lázní a otevřena restaurace Stará Sladovna s terasou a velkou letní zahradou. Úplnou novinkou je kongresový sál zbudovaný v půdním prostoru restaurace Stará Sladovna.

„Ta restaurace vznikla po rekonstrukci sklepů. To bylo to, co nás čekalo v průběhu 90. let, pivovar dát nějak technologicky dohromady, aby se tu mohlo pivo vůbec vyrábět. No a ten prostor, kde se dnes nachází restaurace, zůstal bezprizorní. Část toho prostoru se využívala už v dobách státního podniku pro uzavřené skupiny, ale nedalo se tam vařit a navíc přístup byl z pivovaru. Tenkrát ten start byl takový, že podnikatelé v Mariánských Lázních říkali, že ten Plevka je na hlavu, co tam dělá. My tady máme prázdno a Plevka v Chodové Plané buduje restauraci s kapacitou 260 míst. Kdo tam bude vůbec jezdit? Před tím otevřením jsem sedl do auta a půl roku jsem jezdil tady v příhraničí v Bavorsku po cestovních kancelářích, které dělají jednodenní, maximálně dvoudenní zájezdy. Hodně tomu pomohlo to, že jsme tady v blízkosti těch lázní. Navázaly se kontakty a to, že se v r. 2000 všichni smáli, tak dneska je to doba, kdy ty hotely jsou rády, že tu takovou atrakci mají a mohou doplnit svou nabídku doprovodného programu pobytu. Skrz pivovar získávají novou klientelu. Nabízí něco nového a atraktivnějšího, než nabízejí konkurenční lázně. Dnes v okolí neexistuje místo, které by sem ty své hosty nesvezlo.“ (Jiří Plevka ml.)

„Když jsme otevřeli hospodu, tak jsem si řekl, že bychom mohli udělat i hotel. Původně měl stát hotel v místech, kde se dnes nachází kuchyně restaurace Stará Sladovna. Nad tímto prostorem měla být vybudována dvě patra. V r. 2003 jsem už musel podepsovat smlouvu o výstavbě hotelu, ta měla být podepsána 9. května, a teprve 6. května jsem se dozvěděl, že nám byl přisouzen objekt, kde dnes stojí hotel. Budova byla v konkurzu. Tehdy za to chtěli asi 12 mil. Kč. Objekt je zajímavý, pomyslel jsem si, tak jsem nahodil částku 3.1 mil. Kč. V koncovce nám to bylo přiklepnuté.

Do provozu jsme dali hotel v r. 2005. Syn měl nápad na Pivní lázně, které jsme dělali v r. 2006. Když se rozběhl hotel, už nám nestačila kapacita restaurace Ve Skále. Proto jsme využili objekt bývalé staré sladovny. V objektu byla zbudována naše druhá restaurace Stará Sladovna.“ (Jiří Plevka st.)

Za dobu působení v Chodové Plané se Jiřímu Plevkovi podařilo přeměnit vesnický pivovar bez jakékoli perspektivy v moderní, ryze českou rodinnou pivovarskou firmu a Chodovou Planou s pivovarem ve významnou turistickou destinaci. Přestože má ve svých synech zajištěnou budoucnost pivovaru, rozhodně nemyslí na odpočinek. V hlavě má již další myšlenky na úpravy v jeho pivovaru.

Dne 25. září 2008 uvedl Český svaz pivovarníků a sladoven do Síně slávy českého pivovarnictví a sladařství Jiřího Plevku. Toto prestižní oborové vyznamenání bylo uděleno jako projev ocenění za celoživotní přínos českému pivovarnictví a sladařství (Regent 2008, č. 4).

5.5 Současnost pivovaru

V současné době je rodinný pivovar Chodovar jediný producent v celých západních Čechách, který k výrobě piva používá stále klasické technologie. Tím je myšleno, že hlavní kvašení probíhá v otevřených kvasných nádobách ve spilce, zrání a dokvašování probíhá v ležáckém sklepě. Jedná se o jedno z mála míst na světě, kde je možné vidět celou tradiční výrobu spodně kvašeného ležáku od ječmene až po plnou lahev. Značka EU „Chodské pivo“ zaručuje zákazníkům striktní používání místních surovin a dodržování tradičních postupů k výrobě piva.

„Všechno vychází z tradice v rodině, z tradice vaření piva. Ten nejlepší marketing a způsob, jak sem dostat lidi, je ukázat, co zde všechno je a co zde máme.“ (Jiří Plevka ml.)

„Pořád jdeme tou cestou „nehledat kolo, když už bylo vynalezené“. Ale zatím jsme jen na začátku. Všichni dneska chodí s tím, kdy budeme dělat nějaký speciál, co chystáme a co bude. Když se podíváme na mapu, tak zjistíme, že dnes je bohužel speciál české pivo. Míst, kde dnes uvidíte tradiční výrobu piva a tradiční výrobu sladu, je naprosté minimum. Dnes jich existuje 10 na celém světě. V ČR jich je asi 5. Pro velké pivovary je dnes technologicky nemožné takhle pivo vyrábět, protože technologie výroby se změnila.“ (Jiří Plevka ml.)

„Pro nás je to obchodně postavený tak, že jsme soustředěný na kraj, kde pivovar má historický vazby, kde ten zákazník ho vnímá pocitově jako součást kraje. Ne když s pivem jdeme mimo ten kraj, kde jsme okamžitě na bojovém poli velkých nadnárodních společností.“ (Jiří Plevka ml.)

Od roku 2000 se vydal pivovar zajímavou cestou, což bylo propojení pivovaru s turistikou. Geniální myšlenka přeměnit pivovarské sklepy na restaurační prostor nastartovala turismus a rozvoj obce.

„Dneska je to opravdu tak, celoevropsky, že ty malý regionální pivovary, pokud nejsou navázány na něco dalšího, tak nemají šanci na trhu přežít. Je to vidět i v tom Bavorsku, že rok co rok se tam zavírá kolem třiceti pivovarů. Něco jiného je restaurační pivovar a něco jiného je průmyslový pivovar. Já to pořád vysvětluji do médií, že míchají jablka a hrušky.“ (Jiří Plevka ml.)

„Tak jak se tady vyvíjela turistika v souvislosti se Skálou, dospělo to do momentu, že bez jakékoliv provize jsme zprostředkovali ubytování cestovním kancelářím v Mariánských Lázních, protože tady ta kapacita nebyla. Když to dospělo do stádia, že by stálo za to zkusit provozovat vlastní hotel, tak zase jsme museli kalkulovat s tím, co bude dělat hotel v zimním období, kdy v lázních není nikdo, co my tady budeme schopni nabídnout. To byl ten popud, co takhle pivní lázně. Tehdy existovaly lázně v Německu na hranici s Polskem, klášterní pivovar, který využívá pivo trochu jiným způsobem. Tam jsem se inspiroval, co se týká technického chodu.

Tenkrát jsme byli v Českém svazu malých nezávislých pivovarů a v Českém svazu pivovarů a sladoven. Moje první účast na valné hromadě, když jsme otevřeli tady Pivní lázně, tak byla taková, že si na mě ukazovali, že jsem shodil české pivo v očích světa, že se tam někde v Chodové Plané poléváme pivem. S tím úvodem jsme opravdu bojovali. Pivní lázně přivedly k pivu i ty, kteří se o pivo nezajímali a považovali pivo za jakousi břečku.“ (Jiří Plevka ml.)

Tradiční postupy však neznamenají synonymum pro používání zastaralé technologie. Právě naopak. Pivovar neustále investuje do moderního provozu a nákupu moderních technologií. Po vstupu do Evropské unie se otevřela možnost čerpání dotací. Dotace z EU byly čerpány na technologii v pivovaru. Železobetonové otevřené nádoby sloužící ke kvašení piva byly nahrazeny nerezovými. Stáčecí linka byla vybavena membránovou filtrací, která nahradila tunelovou pasterizaci. V r. 2014 byly pořízeny přetlačné tanky a v dnešní době probíhá rekonstrukce chlazení.

„Čerpali jsme dotace na technologii v pivovaru. Máme novou myčku v lahvovně, dále novou spilku a novinkou jsou přetlačné tanky.“ (Jiří Plevka st.)

5.6 Budoucí vývoj pivovaru

Kam se bude pivovar ubírat dále? To je otázka, která zajímá snad všechny, a to jak místní, tak návštěvníky pivovaru.

*„Spíše se snažím jít tou cestou propagace toho klasického českého piva. Dokážu si představit, že tu udělám jeden minipivovar, kde bychom mohli za prvé vařit i speciální druhy piva, to nám současná varna neumožňuje, za druhé je možné to využít ke škole vaření piva.“
(Jiří Plevka ml.)*

Pivovar se snaží oživit kulturu piva. Před několika lety vznikl program pivní akademie. Jedná se o víkendový kurz, pořádaný Jiřím Plevkou ml., kde se účastníci seznamují s tajemstvím vaření piva.

„Před pár lety jsme začali s pivní akademií, to je program na 3 dny. To je pro lidi, které pivo zajímá, kteří se také o pivu chtějí něco dozvědět, chtějí si třeba doma uvařit pivo. Ukazuje se, že je o to stále větší zájem i ze strany zahraniční klientely.

*Není to o tom jen vařit a prodávat. Chceme vzdělávat a oživit kulturu piva. Mělo by se stavět na tom, co je výjimečné. Výsledek je takový, že si vás váží více lidí z Bavorska než místní.“
(Jiří Plevka ml.)*

„V roce 2006 jsem se přihlásil v Německu do pivovarské školy do Mnichova na kurz someliérů. Pivovarnický obor je zajímavý v tom, že má nepřebernou škálu typů piv. Dnes se říká, že nabízíme 1 200 druhů piva. Rovnocenný partner pivovarnictví je vinařství, co se týká nabídky škály chutí. Na tomto školení vznikla ta myšlenka, začít školit lidi v tomhle duchu a otevřít oči, jaké druhy vůbec produkujeme a jak se s nimi má pracovat. Založil se tenhle vzdělávací program pivních someliérů, dneska má asi 600 absolventů z celého světa. Každý rok se setkáváme a každý rok je sraz někde jinde v Evropě. Před pár lety setkání bylo i tady. Všechno se to váže na moje aktivity, když jsem někde mezi pivovarníky, snažím se mezi ně dostat to české pivo. Mě překvapilo to, že se sem sjelo nejvíce lidí z těch všech setkání. Když jsem se ptal proč, tak nejvíce přitažlivé bylo to, že se jede do České republiky, ale také chtěli vidět systém čepování piva. Je pravda, že nikde jinde než tady v Čechách a v Bavorsku nedostanou takto načepované pivo.“ (Jiří Plevka ml.)

6 Zhodnocení vlivu pivovaru na rozvoj městyse

Chodová Planá

Blízké vztahy mezi pivovarem a obcí jsou patrné už v minulosti. V dřívějších dobách tvořily zisky pivovaru nezanedbatelnou část příjmů obce.

„Vztah obce a pivovaru byl vždy kladný, i když tu byl předseda národního výboru. Jsme nejzajímavější podnik v obci, zaměstnáváme dost lidí z obce. Obec nám neškodila, víceméně díky nám se obec rozšířila. My jsme zde zařídili to základní, jako je plynovod, čističku odpadních vod a svým způsobem vodu.“ (Jiří Plevka st.)

Na rozvoji obce se nemalou částí podílel pivovar, a to tím, že k jeho investicím bylo zapotřebí vzájemné spolupráce. V r. 1992 byla zmodernizována varna, to vyžadovalo přívod plynu. Toho využila i obec, která se na plyn také napojila. Chodová Planá měla plynovou přípojku dříve než nedaleké město Planá. Dalším příkladem spolupráce je vodovod a čistírna odpadních vod. Jelikož je výroba piva závislá na přívodu vody, bylo nutné zajistit kvalitní a stálý zdroj. Pivovarských zdrojů využívala obec do r. 1982.

„Svým způsobem jsme pro obec zajistili to, aby mohla vegetovat. Postavili jsme čistírnu odpadních vod (někdy v 80. letech). V roce 1982 se díky nám přivedl do obce skupinový vodovod, do té doby v obci nebyla jiná voda než od nás z pivovaru.“

V roce 1992 byl v obci díky pivovaru zaveden plynovod.“ (Jiří Plevka st.)

6.1 Plynofikace obce

Jak již bylo řečeno, plynofikace varny vyžadovala napojení pivovaru na plyn. Když byla vybudována plynová přípojka, plynofikovala se i kotelna a udělala se regulační stanice. V r. 1994 odkoupily plynárenské společnosti od pivovaru přivaděč a regulační stanici.

„V roce 1992 jsme dovedli plyn do obce a také jsme v tomto roce udělali plynovou kotelnu. Ta byla zprovozněna v prosinci v roce 1992. Měli jsme ještě od plynáren povolený napojení dvou velkoodběratelů, protože jsme udělali přívod a regulační stanici na vlastní náklady.“ (Jiří Plevka st.)

Zájem napojit se na plyn měla i nově vznikající firma Elektromettal.

„V období, kdy oni tam začínali, tak jsme jim dávali souhlas. Po 2 letech od nás plynárny odkoupily přivaděč do Chodovaru a regulační stanici. My jsme měli potom regulační stanici jenom v pivovaru a už padlo další napojování.“ (Jiří Plevka st.)

V roce 1994 byly zahájeny přípravné práce na plynofikaci obce. Firmy, které měly zájem zúčastnit se soutěže na zhotovení stavby „Plynofikace Chodová Planá“, měly možnost se přihlásit do výběrového řízení a podat svoje nabídky do 30. listopadu 1994. Do soutěže se přihlásilo 18 firem, jejichž nabídky se pohybovaly od 8 do 20 mil Kč. Výběrová komise vybrala firmu SPRINT s nabídkou 14 mil Kč, jelikož její nabídka splňovala podmínky zadání (Regent 1995, č. 1).

Plynofikace obce byla provedena v několika etapách. První etapa začala 25. dubna 1995 a zahrnovala výstavbu plynovodních sítí v části obce ohraničené ulicemi Pohraniční stráž, Výškovská a Mariánskolázeňská. Na přelomu července a srpna byla zhruba dokončena první etapa akce. V druhé etapě – sídliště Lučina, ulice Pohraniční stráž a centrum obce, probíhalo jednání o případném odkoupení regulační stanice a plynovodu v majetku pivovaru (Regent 1995, č. 1). Plynofikace celé obce byla dokončena v květnu roku 2006.

6.2 Vodovod a čistírna odpadních vod

Pitná voda pro Chodovou Planou a vlastně celé Tachovsko je získávána z několika zdrojů. Před rokem 1989 její spotřeba rok od roku stoupala a v letních měsících jí byl nedostatek. Situaci řešila výstavba přehradní nádrže Lučina a nový skupinový vodovod. Nedaleko obce Svobodka byla vybudována úpravna vody a odtud byla vedena do Tachova a okolí. Do roku 1992 dodával vodu ZVAK Stříbro, státní podnik. Po jeho privatizaci vznikly Vodotechnické služby Stříbro (VtS). Provozování vodovodů v obcích ponechala většina obcí VtS. V Chodové Plané zvolilo obecní zastupitelstvo formu pronájmu. Mělo to dva důvody. Velké ztráty vody z potrubí a značně nepřehledná vodovodní síť, která byla většinou v rámci akcí "Z". Některé rozvody vlastnily Plzeňské pivovary, jiné MNV převedl uranovému průmyslu, státnímu podniku Fortit. Výhodou pronájmu obecních vodovodů bylo to, že spravující organizace bude pečovat o dobrý stav vodovodů. Ztráta vody se rovnala ztrátě zisků. Nájemní vztah se ukázal být nejvýhodnější a postupně na něj přešla většina obcí. Starou úpravnu vody a vodovody mezi obcemi si obce rozdělily mezi sebe rovným dílem.

V r. 1993 bylo založeno Sdružení obcí pro úpravu a dodávku pitné vody z úpravny Svobodka. Předsedkyní tohoto sdružení byla starostka obce Halže, bylo tam celkem 12 obcí. V r. 1996 byly přepracovány stanovy a změněn název na Vodárenské sdružení obcí, se sídlem v Halži. V r. 2000 byl majetek veřejného vodovodu a veřejné kanalizace vložen do správy Vodohospodářské sdružení obcí Západních Čech (VSOZČ), která jej nemůže prodat ani darovat (Regent 2001, č. 2).

„Díky nám má obec vodu ze skupinového vodovodu. V obci se odebírala naše voda z pivovaru. Měli jsme spousty různých odběratelů, černých většinou, kteří odebírali naši vodu. A stalo se kolem 80. let, že potrubí jednoho dne prasklo. Když potrubí prasklo, tak voda vyvěrala a velmi lehce se našla prasklina. Tehdy se stalo to, že jsme nenašli únik. Já jsem se v pivovaru zařídil tak, že jsem tu měl čerpadlo. Přišlo se na to, že černí odběratelé byli bez vody. A to byla ta iniciativa k tomu, že se přijal skupinový vodovod. V koncovce jsme přišli na to, že to potrubí prasklo nad kanalizací a voda tekla do kanalizace. Vždy voda vyvěrala a tentokrát nevyvěralo nic. Díky tomu se vlastně udělal vodovod pro obec a svým způsobem taky čistírna odpadních vod.“ (Jiří Plevka st.)

Rekonstrukce čistírny odpadních vod byla připravována na rok 2001, stavba sice byla zahájena, ale nakonec přeložena na začátek roku 2002. Důvodem odkladu bylo rozhodnutí Referátu životního prostředí OkÚ v Tachově, čistírna musela být po dobu výstavby odstavena z provozu. Nečištěné odpadní vody tak mohly ohrozit povodí Plánského potoka, byla přijata tedy opatření, aby nečištěná voda byla ředěna vodou z rybníků v povodí. Rekonstrukce byla připravována několik let, byla vybrána nová moderní technologie provzdušňování nádrží. Značná finanční náročnost stavby pak vedla k jejímu odložení. Po vstupu obce do VSOZČ se tato akce dostala na první místo v investičních plánech. Původní technologie byla zastaralá. Rekonstrukce byla dokončena na jaře 2002 a spuštěna do zkušebního provozu. Náklady dosáhly 2,5 mil Kč, vše hradilo VSOZČ. O tuto částku byl zhodnocen obecní majetek. V návaznosti na rekonstrukci čistírny odpadních vod začala stavba nového kanalizačního řadu v ulici Výškovská. Rekonstrukcí se značně snížilo znečištění Plánského potoka, které bylo velmi nepříjemné i pro návštěvníky restaurace Ve Skále (Regent 1999, č. 4).

„Čistička byla z počátku vystavěna primárně pro pivovar s tím, že se to ještě před privatizací předalo a napojila se i obec. Když byla stavěna, tak už byla kapacitně dimenzována nejen pro pivovar.“ (Jiří Plevka st.)

6.3 Obchvat obce

Obchvat městyse Chodová Planá je jedno z nejdiskutovanějších témat a to jak na radnici, tak i mezi místními spoluobčany. Před uvedením dálnice do provozu měly být provedeny obchvaty obcí, kterými vede dálniční přivaděč. Dálnice byla uvedena do provozu bez splnění této podmínky. Na místo toho byly dotčené obce seznámeny s plánem, který rozděloval výstavbu obchvatu do dvou etap. První z Plané k dálnici a druhá z Plané do Chebu. Až při jednání v roce 2005 došlo k posunu, byly stanoveny dva nejvíce problematické body – mimoúrovňové křížení s ulicí Mariánskolázeňská a křížení s tratí za Chodovou Planou.

Dne 6. ledna 2009 nařídil MěÚ v Plané, odbor výstavby veřejné jednání o umístění stavby přeložky silnice I/21 Planá – Trstěnice. Při tomto jednání uplatnil Chodovar námitku proti této stavbě. Ta se týkala obavy z ovlivnění kvality a vydatnosti jediného zdroje vody pro pivovar v místě podjezdu stávající železniční tratě v katastru obce Chodová Planá. Tuto námitku podložil hydrogeologickým posudkem, který si nechal zpracovat a v němž se uvádí, že stavbou přeložky dojde k ovlivnění vydatnosti a kvality zdroje vody Chodovaru. Podle jiného hydrogeologického posudku, který si nechalo vypracovat Ředitelství silnic a dálnic ČR, k ovlivnění kvality a vydatnosti vody nedojde (Regent 2009, č. 5).

Na tomto jednání byla projednána i možnost jiného způsobu stavby přeložky, a to přemostěním železniční tratě. Zástupce projekční kanceláře tuto možnost zamítl z důvodu umístění stavby do větší hloubky, než je původní řešení.

Protože na jednání nedošlo ke shodě, odbor výstavby MěÚ Planá rozhodl vypracovat třetí hydrogeologický posudek. V tomto se uvádí, že nedojde k žádnému ovlivnění kvality a vydatnosti podzemního zdroje vody. Na základě tohoto posudku vydal stavební úřad v Tachově povolení k zahájení stavby. Termín zahájení byl plánován na jaro 2010. Proti tomuto rozhodnutí se Chodovar odvolal. Na základě tohoto odvolání se rozhodnutí o zahájení stavby posunulo na úroveň krajského orgánu (Regent 2009, č. 5).

„Tady máme jeden základní problém, kterým je obchvat. To byl podvod na kvadrát, protože byl zvolený východní obchvat. Východní obchvat to znamená, když se přijíždí po hlavní silnici směrem z Plané do Chodové Plané, po pravé straně, kde dnes pokračuje nová výstavba, by měla vést silnice, která by se napojovala na silnici směrem Mariánské Lázně. V místech, kde stojí dům bývalé autoopravny Soušek, měl být vystavěn kruhový objezd.“

Původně byly plánovány dva obchvaty, jeden západním a druhý východním směrem. Ten východní se měl napojovat na silnici směr Mariánské Lázně a ta druhá na silnici směrem Trstěnice a Drmoul. Z kruhového objezdu měla vést silnice směrem Trstěnice, nedaleko našeho vodního zdroje. To jsem samozřejmě začal protestovat, protože nemůžeme přijít o vodu. Pak jsem teprve dodatečně zjistil, co je to všechno za srandu.“ (Jiří Plevka st.)

Na základě těchto pro obec nemilých úředních postupů se hledá spolu s Ředitelstvím silnic a dálnic další alternativní řešení, jak zachovat alespoň malou naději občanům, že se obchvatu někdy dočkají.

Obchvat by představoval úlevu pro místní občany, ale pro pivovar je přece jen možnost potencionálních zákazníků lákavá. Přes obec dnes denně projedou stovky aut.

„Teď po novu by měl vést za tratí a měl by přetnout silnici na Broumov. Tam dáme poutač a svým způsobem se tím nic moc nezmění. Tento stav je samozřejmě lepší, než když se objede obec z jedné nebo z druhé strany.“ (Jiří Plevka st.)

6.4 Cestovní ruch

Nelze pochybovat o tom, že nejvýznamnější okamžik pro obec z hlediska cestovního ruchu bylo otevření restaurace Ve Skále. Otevření restaurace nastartovalo vývoj obce a změnilo přístup jak jejího vedení, tak občanů k tomu, jak vypadá jejich okolí. Tím, že společnost Chodovar rozšiřovala nabízené služby, vznikaly v obci nové pracovní příležitosti.

„Zásadní milník pro Chodovou Planou je otevření restaurace Ve Skále.

Ten začátek před otevřením restaurace byl z pohledu konkurence místních podnikatelů vnímán tak, že pivovar se snaží zničit jejich živnost. Naše argumenty, že oni z toho mohou taky profitovat, brali s velkou rezervou a jako nějakou scifi. Už jen argument, že se tady otevírá nějaká kapacita restaurace, kterou v žádném případě není schopna naplnit obec, a tedy musí se počítat s úplně jinou klientelou, než kterou tady máme v obci, v žádném případě nebrali v úvahu. Argumentovali jsme také tím, že naše cenová politika je úplně jiná. (Např. Když to vztáhnu na hotel Slunce, kde se čepuje naše pivo téměř 100 let, tak zrovna od nich byl tenkrát argument, že chceme zlikvidovat nejstarší restauraci v Chodové Plané.)

Přesně to dospělo tam, kam říkám, že vlastně ta obec profituje z toho, že ten areál tady je a funguje. Vzniklo tady spousta míst s ubytováním, nové penziony, které žijí jen z toho, že ti hosté přijíždí za návštěvou našeho pivovaru. Úplně stejně fungují i restaurace, zde v Chodové Plané, jedna vedle druhé, jenom díky tomu, že se nastartovala cesta cyklotras atd.

Lidé najednou objevili kraj západních Čech, kam kdysi nemohli cestovat, který je opravdu nedotčený a s krásnou přírodou. Vzniká tady spousta nových cyklostezek. Zjistili také, že z Prahy je to sem asi hodina a půl. Cyklisté chtějí mít kolo na dohled, takže určitě si ho nezaparkují před restaurací Ve Skále, ale zaparkují na terásku k hotelu Slunce. To jsou hosté, které ten pivovar přivedl do Chodové Plané.“ (Jiří Plevka ml.)

„V roce 2000 startovala snaha od obce začít řešit, jak ta obec vypadá a začít s tím něco dělat. Rekonstruoval se celý zámecký park, udělaly se tam nové stezky. Dneska, když se projdete o víkend do parku, tak tam potkáte půl světa. Dále je tu nějaký zámek, který je uzavřený. Všichni ti návštěvníci toho parku, se chtějí na ten zámek podívat a narazí na zavřená vrata zámku. Už se to aspoň dotlačilo k tomu, že zmizel ten šeredný plechový plot, který tam zbyl ještě po pohraniční stráží, a jde teď na zámek vidět. Postupně se to všechno řeší a funguje, ale ten prvotní tlak jde pořád z pivovaru. Ta cesta turistiky, napojení pivovaru na turismus, pomáhá k progresu obce.“ (Jiří Plevka ml.)

6.5 Kulturní dění v obci

V obci se každý rok pořádá mnoho kulturních akcí. Nejvíce navštěvované jsou ty, které jsou v režii rodinného pivovaru Chodovar. Začátkem jara se koná v areálu restaurace Stará Sladovna tradiční chodská zabijačka. Koncem dubna pivovar otevírá pivní sezónu. Při této příležitosti se koulí tradiční dubový soudek z partnerského města Störnstein a v areálu restaurace Stará Sladovna se pořádá Chodovarcup. To je soutěž v míchání nápojů, kdy nezbytnou součástí každého nápoje je pivo Chodovar. Další akcí je Mistrovství světa v koulení pivních sudů, konané vždy koncem června. Tohoto mistrovství se účastní i zahraniční týmy, které poměřují své síly v souboji koulení pivní soudků. Ve stejný den jsou městysem pořádány tradiční Chodské slavnosti. Mezi další letní akce patří sraz veteránů a vozů značky Mini.

Vrcholem sezóny jsou tradiční Pivní slavnosti, konané vždy koncem srpna. Pivní slavnosti se každý rok nesou v určitém duchu. Tyto slavnosti jsou nejnavštěvovanější kulturní akcí roku, tomu odpovídají i počty návštěvníků, které se pohybují kolem tisíce.

Na přípravu slavnosti je kladen velký důraz, do role pořadatelů je zapojena většina zaměstnanců. Vše je plánováno s velkým předstihem a Chodovar zajišťuje i atraktivní dopravní spojení. Ve spolupráci s ČD bývají vypraveny historické vlaky z Plzně a z Karlových Varů. Tyto dopravují návštěvníky za symbolickou cenu dopoledne za kulturním vyžitím a v noci, po ochutnávce dobrého piva, zpět domů. Obyvatelé a návštěvníci se na tuto akci každoročně těší a vždy panují dohady, "co ten Plevka zase připraví a čím nás překvapí."

Pivovar v pořádání akcí nezahálí ani o Vánocích. Vánoční mše pořádaná v tradičních humnech pivovarské sladovny⁴ je lákadlem pro místní obyvatele i lidi z blízkého okolí.

Silvestrovské oslavy jsou společnou akcí městyse a pivovaru. V areálu restaurace Staré Sladovny se scházejí místní občané, aby si popřáli k Novému roku. K této události neodmyslitelně patří naražení novoročního soudku a velkolepý ohňostroj, financovaný obcí.

⁴ Pivovarská humna jsou prostory sloužící ke klíčení ječmene (viz přílohy obr. 13).

ZÁVĚR

Cílem této práce bylo především objasnit vztah mezi pivovarem a obcí a potvrdit či vyvrátit hypotézu: „Rodina Plevkova se v posledních 50-ti letech významně podílela na rozvoji městyse Chodová Planá.“

Chodová Planá je významným městysem v okrese Tachov. Městys je v současné době považován za turisticky velice zajímavou destinaci. Pivovar Chodovar disponující areálem, kde se nachází restaurace Ve Skále, Právě pivní lázně, restaurace Stará Sladovna a samozřejmě pivovar samotný je lákadlem pro turisty z celého světa. Od doby, kdy byla otevřena restaurace Ve Skále, která nastartovala cestovní ruch v obci, se zastupitelstvo intenzivně zajímá o vzhled obce. Započaly rozsáhlé úpravy zámeckého parku, rekonstruuje se exteriér nového zámku a výraznou změnou prošlo náměstí. Obecní zastupitelstvo se v dnešní době věnuje revitalizaci sídliště, obnově zámeckého parku a rekonstruuje kanalizační síť v celé obci.

Jedním ze základních cílů této práce bylo zhodnotit vliv místních aspektů na rozvoj městyse Chodová Planá. Celkový vývoj a rozvoj městyse ovlivnila řada faktorů. Jedním z nejdůležitějších je poloha městyse. Chodová Planá se nachází v příhraniční oblasti západních Čech, díky čemuž byla a dodnes je známá i v blízkém Bavorsku především pro pivovar. Před 2. světovou válkou byl pivovar významný konkurent bavorských pivovarů. Jak pivovar, tak obec měla blízké vztahy s příhraničními obcemi v Bavorsku. Po 2. světové válce bylo německé obyvatelstvo z Chodové Plané vysídleno a všechny dosud navázané vztahy byly zprůhrány. Až otevřením hranice po r. 1989 se začaly vztahy opět obnovovat. Chodová Planá má dnes uzavřené partnerství s obcí Störnstein, se kterou spolupracuje na česko-německých projektech. Velkou roli v tomto vztahu hraje pivovar Chodovar, který se podílí na pořádání setkání mezi partnerskými městy.

Velký podíl na rozvoji obce měla také politická situace. V období socialismu byla Chodová Planá jedno z mála rostoucích sídel na Tachovsku. Značně se rozrůstala zástavba rodinných domů, také vzniklo sídliště Lučina a část obce byla velmi zmodernizována. Bylo vystavěno nákupní středisko a sportovní areál. V tomto období prosperoval nejen pivovar ale i cihelna, která rovněž plnila normy.

Dalším základním cílem této práce bylo analyzovat vliv pivovaru Chodovar na rozvoj městyse Chodová Planá. Vztahy mezi pivovarem a obcí jsou patrné již v minulosti. Na zisku pivovaru byly závislé příjmy obce. Z tohoto důvodu se obec snažila zajistit jeho plynulý chod. Pivovar zásoboval obec nejen pivem, ale také pitnou vodou. Pivovarské zdroje využívala obec až do r. 1982. Poté byl zaveden veřejný vodovod.

Na příkladu rodiny Plevkovy byl zkoumán význam role místních aktérů ve vývoji pivovaru Chodovar a tedy i ve vývoji městyse Chodová Planá. Představitelem pivovaru je od r. 1962 Jiří Plevka st., který dodnes působí ve vedení pivovaru v pozici prezidenta společnosti. Za jeho působení se v pivovaru udály rozsáhlé změny, týkající se převážně úpravy technologie výroby. Jedním z takových příkladů je plynofikace varny, která vyžadovala napojení pivovaru na plyn. Díky této modernizaci byl přiveden plyn do obce. Později obec odkoupila od pivovaru přivaděč a regulační stanici.

Za dobu působení rodiny Plevkovy v pivovaru se výrazně změnil vzhled obce, na kterém se rodina nemalou částí podílela. Největší změnou prošlo náměstí obce, na kterém se nachází hotel U Sládka, jehož rekonstrukce podnítila celkovou rekonstrukci náměstí. Obdobným případem je zámecký park. Otevřením restaurace Ve Skále započaly rozsáhlé úpravy zámeckého parku.

Nelze opomenout ani vliv rodiny Plevkovy na kulturní dění v obci. Jiří Plevka ml. se stará o propagaci pivovaru a právě on stojí za pořádáním kulturních akcí. Na těchto akcích se pravidelně účastní zástupci partnerského města Störnstein. Díky pivovaru se utužují vztahy mezi českou a bavorskou stranou.

Avšak v případě obchvatu obce nelze jednoznačně říci, jaký vliv na jeho výstavbu měl pivovar. Obchvat byl plánovaný dříve než průtah obcí a do dnešní doby nebyl postaven. Společnost Chodovar sice zasáhla do plánování obchvatu, avšak obchvat se potýká s mnohem závažnějšími problémy. Jedním z důvodů neuskutečnění výstavby jsou problémy s odkupem pozemků, skrze které by měl obchvat procházet.

Rodinný pivovar Chodovar a tedy i rodina Plevkova se významným způsobem podílela na rozvoji městyse a to převážně z hlediska občanské vybavenosti městyse. Hypotéza, která byla stanovena na začátku výzkumu, je tedy potvrzena. Považuji za velice významné, že obec byla závislá na pivovarských zdrojích pitné vody, a také to že díky pivovaru byl v obci zaveden plyn a vystavěna čistírna odpadních vod. Jedná se o základní občanskou vybavenost, která je v dnešní době vnímána jako samozřejmost.

Tato práce poskytuje podrobné informace o pivovaru Chodovar a o městyse Chodová Planá. Tuto bakalářskou práci je možné využít, jako informační materiál pro průvodce společnosti Chodovar. Dále je vhodná jako informační materiál městyse.

Seznam map:

Mapa 1: Lokalizace městyse	18
Mapa 2: Topografická mapa obce Chodové Plané z 50. let 20. století	34
Mapa 3: Ortofoto mapa městyse Chodová Planá - současnost	34

Seznam obrázků:

Obrázek 1: Obrazová mapa Chodové Plané v r. 1837	20
Obrázek 2: Plán městyse Chodová Planá	23
Obrázek 3: V. Klaus, J. Volný a J. Plevka st.	27
Obrázek 4: Návrh nové školy	28
Obrázek 5: Cihelna v r. 1906	32
Obrázek 6: Orientační mapa areálu pivovaru Chodovar	37
Obrázek 7: Historizující podoba pivovaru z r. 1926	40
Obrázek 8: Znak městyse Chodová Planá	66
Obrázek 9: Znak společnosti Chodovar s.r.o.	66
Obrázek 10: Náměstí a dnešní hotel U Sládka v r. 1930	67
Obrázek 11: Ulice Pohraniční, zprava židovská čtvrť	67
Obrázek 12: Budova bývalé školy	68
Obrázek 13: Tradiční pivovarská humna	68
Obrázek 14: Pohled z Chodové Plané z r. 1919	69

Seznam zdrojů:

- BAXA, Václav, Markéta NOVOTNÁ a Petr PRÁŠIL. *Plánsko na starých pohlednicích: Plan und Umgebung in alten Ansichtskarten*. 2. vyd. Hostivice: Baron, 2008, 228 s. ISBN 978-80-86914-54-1.
- CIRONISOVÁ, E. *Vývoj západočeského pivovarského průmyslu od roku 1945 do současnosti*. In: *Západočeský historický sborník*, 4. Plzeň, 1998.
- *Český les: příroda - historie - život*. Vyd. 1. Redaktor Vladislav Dudák. Praha: Baset, 2005, 880 s. ISBN 80-734-0065-0.
- Český statistický úřad: *Veřejná databáze. 2013* [online]. [cit. 2015-04-09]. Dostupné z: https://vdb.czso.cz/vdbvo/hledej.jsp?vo=null&q_text=chodov%C3%A1+plan%C3%A1&q_rezim=3
- DOKOUPIL, Jaroslav a Jan KOPP. *Vliv hranice na přírodní a socioekonomické prostředí česko-bavorského pohraničí*. Vyd. 1. Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni, 2011, 160 s. 1. ISBN 978-802-6100-898.
- FRÝDOVÁ, Lucie. *Každodennost židovských komunit ve vybraných lokalitách západních Čech: rekonstrukce na základě studia literatury a biografického vyprávění*. Plzeň, 2008. Bakalářská práce (Bc.). Západočeská univerzita v Plzni, Fakulta filozofická. Vedoucí práce Zdeněk Uherek.
- GABRIEL, Fr. *Pivovarnictví v západních Čechách do počátku 18. století*. Plzeň: Západočeské nakladatelství v Plzni, 1970.
- HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2005. 407 s. ISBN 8073670402.
- HENDL, Jan. *Úvod do kvalitativního výzkumu*. Praha: Karolinum, 1999. 278 s. ISBN 8024600307.
- Chodovar. [online]. *Chodovar spol. s.r.o. 2000-2015* [cit. 2015-03-28]. Dostupné z: <http://chodovar.cz/id1001cz-home.htm>
- *Chodsko, Český les -turistický průvodce*. Praha: Olympia, 1987.
- Městys Chodová Planá. *Oficiální stránky městyse* [online]. 2015 [cit. 2015-03-28]. Dostupné z: <http://www.chodovaplana.cz/>
- MIRVALD, Stanislav. *Metody geografického výzkumu*. Díl I. 1. vyd. Plzeň: PF ZČU v Plzni, 1998. 51 s
- MIŠTERA, Ludvík. *Ekonomicko-geografické vztahy v Západočeských keramických závodech*. Vyd. 1. Praha, 1967. 287 s.
- MIŠTERA, Ludvík. *Geografie Západočeské oblasti*. 2. vyd. Plzeň: PF ZČU v Plzni, 1996. 156 s.
- MIŠTERA, Ludvík. *Regionální geografie ČR – Socioekonomická geografie*. 1. vyd. Plzeň: PF ZČU v Plzni, 1999. 165 s.

- PROCHÁZKA, Zdeněk. *Co odnesl čas 3: Stříbrsko a Plánsko na nejstarších fotografiích = Was mit der Zeit verschwunden ist 3: die Mieser und Planer Region auf den ältesten Fotografien*. V Domažlicích: Nakladatelství Českého lesa, 2012. 207 s. ISBN 978-80-87316-28-3
- PROCHÁZKA, Zdeněk. *Český les - Tachovsko: Historicko-turistický průvodce*. Domažlice: Nakladatelství Českého lesa, 1994.
- PROCHÁZKA, Zdeněk. *Plánsko a Tachovsko = Planer und Tachauer Region*. V Domažlicích: Nakladatelství Českého lesa, 2002. 288 s., [16] s. obr. příl. Historicko-turistický průvodce; č. 17. ISBN 80-86125-24-6.
- PROCHÁZKA, Zdeněk. *Plánsko a Tachovsko: Historicko-turistický průvodce*. Domažlice: Nakladatelství Českého lesa, 2002.
- ŠTĚPÁNKOVÁ, Jitka. *Cesty k prosperitě rodinného pivovaru Chodovar, s.r.o. Plzeň, 2005*. Bakalářská práce. Západočeská univerzita. Fakulta ekonomická. Vedoucí práce Jiří Hofman.
- ŠVANDRLÍK, R. *Hamelika: II - Sano (Dolní Kramolín)*. Hamelika, 2005. Dostupné z: www.hamelika.cz
- TOUŠEK, Václav; KUNC, Josef; VYSTOUPIL, Jiří a kol. *Ekonomická a sociální geografie*. Plzeň : Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008. ISBN 978-80-7380-114-4.
- VOPAT, Pavel a Gabriela KOŠANOVÁ. *Co bude s novým zámkem?. Regent: Občasník obce*. duben 2006, roč. 14, č. 1.
- VOPAT, Pavel. *Zásobování pitnou vodou v Chodové Plané. Regent: občasník obce*. 1999, roč. 7, č. 4.

Seznam periodik:

- *Regent: Občasník Chodové Plané.* 1993, roč. 1, č. 1
- *Regent: Občasník Chodové Plané.* 1995, roč. 3, č. 1
- *Regent: Občasník Chodové Plané.* říjen 2002, roč. 10, č. 1
- *Regent: Občasník Chodové Plané.* květen 1996, roč. 4, č. 1
- *Regent: Občasník Chodové Plané.* prosinec 1998, roč. 6, č. 2
- *Regent: Občasník Chodové Plané.* Březen 1999, roč. 7, č. 1
- *Regent: Občasník Chodové Plané.* prosinec 1999, roč. 7, č. 4
- *Regent: Občasník Chodové Plané.* prosinec 2001, roč. 9, č. 2
- *Regent: Občasník Chodové Plané.* duben 2001, roč. 9, č. 1
- *Regent: Občasník Chodové Plané.* prosinec 2004, roč. 12, č. 1
- *Regent: Občasník Chodové Plané.* duben 2006, roč. 14, č. 1
- *Regent: Občasník městyse Chodová Planá.* říjen 2008, roč. 16, č. 4
- *Regent: Občasník městyse Chodová Planá.* říjen 2009, roč. 17, č. 5
- *Regent: Občasník městyse Chodová Planá.* srpen 2009, roč. 17, č. 3
- *Regent: Občasník městyse Chodová Planá.* březen 2008, roč. 16, č. 1.
- *Regent: Občasník městyse Chodová Planá.* červen 2009, roč. 17, č. 2.
- *Regent: Občasník městyse Chodová Planá.* říjen 2008, roč. 16, č. 4.
- *Zpravodaj Chodové Plané.* Chodová Planá: Agitační rada KSČ, 1983, č. 1.
- *Zpravodaj Chodové Plané.* Chodová Planá: Agitační rada KSČ, 1988, roč. 1, č.1
- *Zpravodaj Chodové Plané.* Chodová Planá: Agitační rada KSČ, 1988, roč. 1, č.2
- *Zpravodaj Chodové Plané.* Chodová Planá: Agitační rada KSČ, 1988, roč. 1., č.3
-
-

PŘÍLOHY:

Obrázek 8: Znak městyse Chodová Planá

Zdroj: Městys Chodová Planá 2015, online

Obrázek 9: Znak společnosti Chodovar s.r.o.

Zdroj: Chodovar 2015, online

Obrázek 10: Náměstí a dnešní hotel U Sládka v r. 1930

Zdroj: Plánsko na starých pohlednicích, 2006

Obrázek 11: Ulice Pohraniční, zprava židovská čtvrť

Zdroj: Plánsko na starých pohlednicích, 2006

Obrázek 12: Budova bývalé školy

Zdroj: Plánsko na starých pohlednicích, 2006

Obrázek 13: Tradiční pivovarská humna

Zdroj: Chodovar 2015, online

Obrázek 14: Pohled z Chodové Plané z r. 1919

Zdroj: Plánsko na starých pohlednicích, 2006

Pozn.: Pohled z kostelní věže, zleva pivovarský šenk a úřednický dům, dále budova s věží je radnice. Spodní obr. zleva ulice Pohraniční stráže, ulice Chodská

Abstrakt

ROLKOVÁ, Anna. *Kvalitativní výzkum rozvoje městyse Chodová Planá na základě biografie rodiny Plevkovi*. Bakalářská práce. Plzeň: Fakulta ekonomická ZČU v Plzni, 65 s.,2015

Klíčová slova: Chodová Planá, Chodovar, Plevka, městys, rozvoj, vliv

Tato bakalářská práce pojednává o rozvoji městyse Chodová Planá. Je řešen vliv místních aktérů na rozvoj obce a to rodiny Plevkovy, jako představitele rodinného pivovaru Chodovar. Na základě biografie Jiřího Plevky st. je zkoumán vztah mezi pivovarem a obcí a vliv pivovaru na rozvoj obce. K vypracování byla zvolena metodika kvalitativního výzkumu, která je podrobně probírána v teoretické části této práce. Práce také rozebírá historii městyse od vzniku až po současnost. Samotná kapitola je věnována pivovaru Chodovar, informace o pivovaru jsou doplněny o odpovědi z rozhovorů s Jiřím Plevkou st. a Jiřím Plevkou ml. Hlavním úkolem této práce bylo objasnit vliv pivovaru na rozvoj obce. Vliv rodiny Plevkovy je shrnut v samostatné závěrečné kapitole, která se zabývá plynofikací obce, vodovodem v obci, územním plánem městyse, cestovním ruchem v obci a kulturním děním.

Tuto práci je možné využít jako doplňující materiál pro průvodce společnosti Chodovar.

Abstract

ROLKOVÁ, Anna. *Qualitative research village Chodová Planá based on the biography of the family Plevka*. Bachelor's thesis. Plzeň: Faculty of Economics, University of West Bohemia in Pilsen, 65 s.,2015

Key words: Chodová Planá, Chodovar, Plevka, a township, a development, an influence

The bachelor thesis deals with a development of the town Chodová Planá. The local participant's influence on a development of the municipality is being solved. The participant is the Plevka's family who is a representative of a family's brewery Chodovar. On the basis of the biography of Jiří Plevka, senior, either the relation between the brewery and the municipality or the influence of the brewery on the development of the municipality are explored. The methodology of a qualitative research was chosen for working out this thesis and the methodology is discussed in details in the theoretical part of this thesis. The thesis analyses the history of the township from the foundation of the township up to its present. One of the chapters is focused on the brewery Chodovar where information is supplemented with the answers from the interviews with Jiří Plevka senior and Jiří Plevka Jr.. The main task of this thesis was to explain the influence of the brewery to the municipality development. The influence of the Plevka's family is summarized in the final chapter which deals with a gas installation in the municipality, water mains in the municipality, a local plan of the township, tourism industry in the municipality and cultural events as well.

This masterpiece is possible to use as a complementary material for the tour guides in the Chodovar company.